

Rapport

Verenigingsmonitor Hoogeveen 2024

Verenigingsmonitor Hoogeveen 2024

In opdracht van gemeente Hoogeveen

Mulier Instituut

Petra Schep

Janine van Kalmthout

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met het Mulier Instituut.

© Mulier Instituut

Utrecht, 23 juni 2025

www.mulierinstituut.nl

info@mulierinstituut.nl

Disclaimer

U mag delen uit deze publicatie overnemen op voorwaarde van bronvermelding: auteur(s), de titel van de publicatie en het jaar van uitgave.

Er gelden gebruiksvoorwaarden voor de foto's in deze publicatie. Neem foto's daarom niet over zonder toestemming van het Mulier Instituut.

Over ons

Het Mulier Instituut doet sportonderzoek voor beleid en samenleving. Voor overheden, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen, sportorganisaties en bedrijven onderzoeken we allerlei thema's op het gebied van sport en sportief bewegen: van de sportdeelname van (groepen) Nederlanders tot de motorische vaardigheden van kinderen, en van diversiteit en inclusie in de sport tot de economische impact van sportevenementen.

Het Mulier Instituut is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk.

Ons doel is bijdragen aan goed onderbouwd beleid, gericht op de bevordering van sport, sportief bewegen en versterking van de sportsector. Dit doen we op verschillende manieren:

We verzamelen data en monitoren de Nederlandse sportsector en beleidsprogramma's.

We ontwikkelen kennis en onderzoeksmethoden via verkennende en verdiepende studies.

We duiden onderzoeksuitkomsten en vertalen deze naar de beleidspraktijk.

We onderbouwen beleidsbeslissingen met expertise en advies.

We bieden gevraagd en ongevraagd duiding en reflectie in de rol van 'kritische vriend' van de sportsector.

We zetten ons in voor de bevordering van de sportwetenschap.

Inhoudsopgave

Verenigingsmonitor Hoogeveen 2024

1	Inleiding	6
1.1	De vitaliteitsindex	6
1.2	Dataverzameling	6
2	Organisatiekracht	8
2.1	Organisatiekracht verenigingen	8
2.2	Leden	10
2.3	Kader	13
2.4	Beleid	16
2.5	Financiën	20
2.6	Accommodatie	22
3	Maatschappelijke oriëntatie	24
3.1	Maatschappelijke oriëntatie verenigingen	24
3.2	Samenwerking	26
3.3	Aanbod	28
3.4	Maatschappelijke betrokkenheid	30
4	Vitaliteitsindex	35
4.1	Krachtige en vitale verenigingen	35
4.2	Kwetsbare en maatschappelijke verenigingen	36
4.3	Eigen inschatting vitaliteit	36
5	Lokaal Sportakkoord	37
5.1	Hoogeveens Sportakkoord	37
6	Conclusie en aanbevelingen	39
6.1	Organisatiekracht	39
6.2	Maatschappelijke oriëntatie	40
6.3	Vitaliteit	40
6.4	Lokaal Sportakkoord	41
6.5	Aanbevelingen	41
	Bijlage 1 - Methodiek	45
	Bijlage 2 - Responsoverzicht	47

Inleiding

Met deze verenigingsmonitor brengen we de vitaliteit van sportverenigingen in de gemeente Hoogeveen in kaart. Zo kan de gemeente op de lange termijn een duurzaam beleid voor sportverenigingen voeren.

De verenigingsmonitor geeft inzicht in het functioneren van sportverenigingen, de maatschappelijke rol die zij (willen) vervullen en eventuele bedreigingen in de toekomst. De resultaten van dit onderzoek vergelijken we met landelijke cijfers, zodat we de situatie van de sportverenigingen in Hoogeveen kunnen afzetten tegen landelijke ontwikkelingen.

De resultaten kunnen de gemeente Hoogeveen helpen bij het optimaliseren van de dienstverlening en kunnen dienen als een middel om het gesprek met de verenigingen aan te gaan.

1.1 De vitaliteitsindex

Voor deze verenigingsmonitor hebben we aansluiting gezocht bij de vitaliteitsindex van de landelijke verenigingsmonitor van het Mulier Instituut. Hierbij is aandacht voor de kernthema's: ledenbestand, ervaren problemen, samenwerkingspartners, beleid, financiën, het (vrijwilligers)kader en de accommodatie. Deze thema's bepalen mede de vitaliteit van sportverenigingen.

Daarbij is het basismodel vitale sportclubs het uitgangspunt.¹ De vitaliteit bepalen we op basis van de organisatiekracht en de maatschappelijke oriëntatie van verenigingen. In bijlage 1 staat hier meer over.

1.2 Dataverzameling

De verenigingsmonitor hebben we afgenomen in de vorm van een webenquête. Gemeente Hoogeveen heeft in samenwerking met het Mulier Instituut 75 sportverenigingen in Hoogeveen voor dit onderzoek uitgenodigd. De dataverzameling vond plaats van 29 oktober 2024 t/m 27 januari 2025. We hebben de resultaten van 29 sportverenigingen geanalyseerd, een nettorespons van 39 procent.

Op basis van de grootte van verenigingen (aantal leden) vormt de responsgroep geen goede afspiegeling van de sportverenigingen in de gemeente Hoogeveen. De kleine sportverenigingen (≤ 100 leden) zijn ondervertegenwoordigd in de responsgroep. De middelgrote (101 t/m 250 leden) en grote sportverenigingen (>250 leden) zijn licht oververtegenwoordigd. De resultaten in dit rapport zijn gebaseerd op de sportverenigingen die de verenigingsmonitor hebben ingevuld en

¹ Lucassen, J., & Van Kalmthout, J. (2015). *Vitale clubs voor sport en samenleving*. Mulier Instituut.

zijn niet per definitie te generaliseren naar alle sportverenigingen in Hoogeveen. Houd hier rekening mee bij het lezen en interpreteren van de resultaten.

De verhouding tussen binnen- en buitensportverenigingen in de responsgroep is nagenoeg gelijk aan de verhouding binnen-buitensport in Hoogeveen en vormt dus een goede afspiegeling. De volledige responsanalyse staat in bijlage 2.

De cijfers in de figuren en tabellen ronden we af op hele getallen. Het kan daardoor in enkele gevallen voorkomen dat de uitkomsten niet exact optellen tot 100 procent.

Leeswijzer

Op de volgende pagina's presenteren we de resultaten op het gebied van organisatiekracht (hoofdstuk 2), maatschappelijke oriëntatie (hoofdstuk 3), vitaliteit (hoofdstuk 4) en het lokale sportakkoord (hoofdstuk 5). In hoofdstuk 6 sluiten we af met conclusies en aanbevelingen.

Organisatiekracht

De organisatiekracht van de sportvereniging definiëren we als de mate waarin de vereniging in staat is haar sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. In dit hoofdstuk bespreken we de organisatiekracht van de sportverenigingen in Hogeveen. In paragraaf 2.1 beschrijven we de resultaten voor organisatiekracht als geheel. In de paragrafen 2.2 t/m 2.6 lichten we de scores per criterium van organisatiekracht toe.

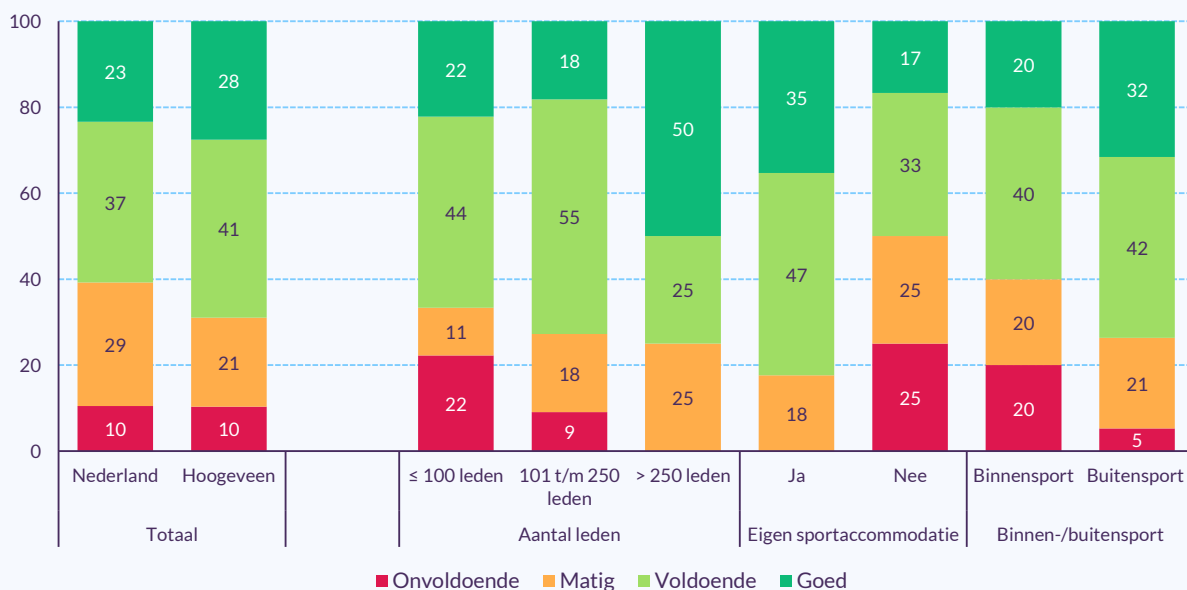
De index organisatiekracht bestaat uit vijf criteria: leden, kader, accommodatie, financiën en beleid. De score per criterium delen we in onvoldoende, matig, voldoende of goed in. De scores op alle criteria bepalen samen de organisatiekracht van de vereniging. Zie bijlage 1 voor meer uitleg over de methode.

2.1 Organisatiekracht verenigingen

Ruim twee derde van de verenigingen organisatiekrachtig

69 procent van de sportverenigingen scoort ‘voldoende’ tot ‘goed’ op de index organisatiekracht (figuur 2.1). Deze verenigingen zijn in staat het sportaanbod voor de (potentiële) leden te organiseren. De sportverenigingen in dit onderzoek scoren hiermee hoger dan het landelijke gemiddelde: in heel Nederland scoort 60 procent van de verenigingen voldoende of goed.

Figuur 2.1
Organisatiekracht sportverenigingen Hogeveen
 (in procenten, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hogeveen, 2024.

Een op de vijf verenigingen (21%) scoort matig en een klein deel (10%) scoort onvoldoende op organisatiekracht. De kleine sportverenigingen (≤ 100 leden) scoren iets lager dan de middelgrote (101 t/m 250 leden) en grote (>250 leden). Verenigingen met een eigen sportaccommodatie scoren gemiddeld beter dan verenigingen zonder eigen accommodatie (82% vs. 50% voldoende tot goed).

Buitsportverenigingen scoren hoger op de index organisatiekracht dan binnensportverenigingen. Drie op de vijf binnensportverenigingen (60%) scoren goed of voldoende op organisatiekracht. Bij de buitensportverenigingen geldt dit voor drie op de vier verenigingen (74%).

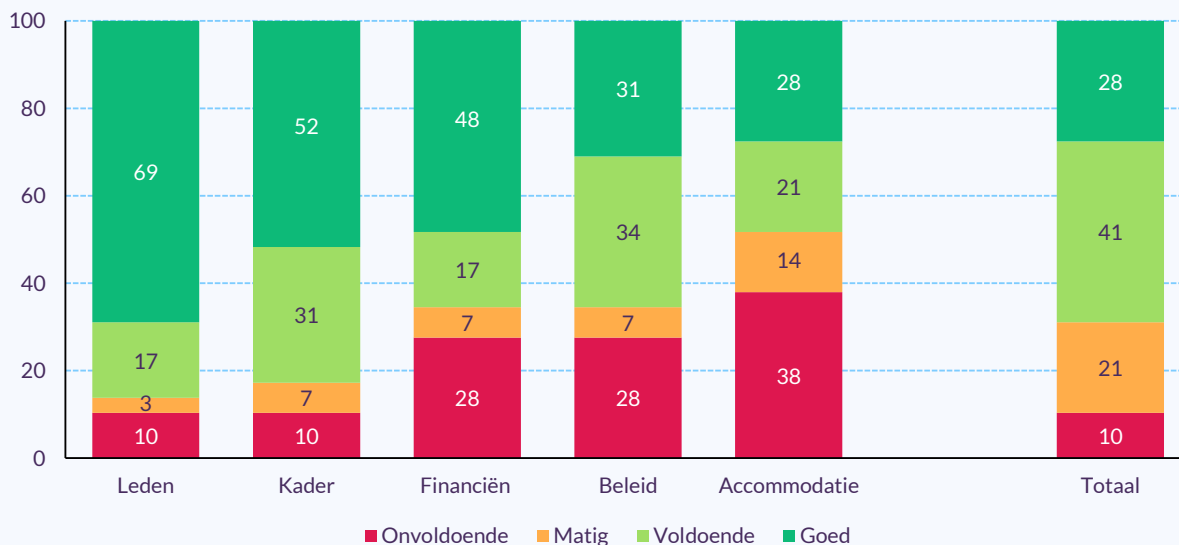
Accommodatie het grootste aandachtspunt

Op het gebied van organisatiekracht scoren de sportverenigingen het laagst op het criterium accommodatie (figuur 2.2). Ongeveer de helft (52%) scoort hierop matig of onvoldoende. Iets meer dan een kwart van de verenigingen (28%) scoort goed op dit criterium. De verenigingen scoren lager dan landelijk (68% voldoende of goed). In paragraaf 2.6 lichten we de resultaten op het criterium accommodatie toe.

Figuur 2.2

Verdeling scores sportverenigingen op criteria organisatiekracht

(in procenten, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

De sportverenigingen in dit onderzoek scoren het hoogst op de criteria leden en kader. De meeste verenigingen scoren voldoende of goed op leden en kader (respectievelijk 86% en 83%). Dit is hoger dan landelijk (81% leden en 54% kader). Op het criterium leden scoort een groter aantal verenigingen goed dan op het criterium kader. Bij beide criteria scoort slechts een op de tien verenigingen onvoldoende. In de paragrafen 2.2 en 2.3 lichten we de resultaten op de onderdelen leden en kader nader toe.

Op de criteria financiën en beleid scoort bijna twee derde van de verenigingen voldoende of goed (beide 65%). Op het criterium financiën scoort een groter aantal verenigingen goed dan op het criterium beleid (respectievelijk 48% en 31%).

Kleine verenigingen scoren vaker een onvoldoende op financiën en beleid, terwijl grote verenigingen vaker goed scoren (niet in figuur). Sportverenigingen met een eigen accommodatie scoren gemiddeld beter op financiën en beleid dan verenigingen zonder eigen accommodatie. In de paragrafen 2.4 en 2.5 geven we de resultaten op het gebied van beleid en financiën weer.

2.2 Leden

Ruim een derde van het ledenbestand bestaat uit jeugdleden

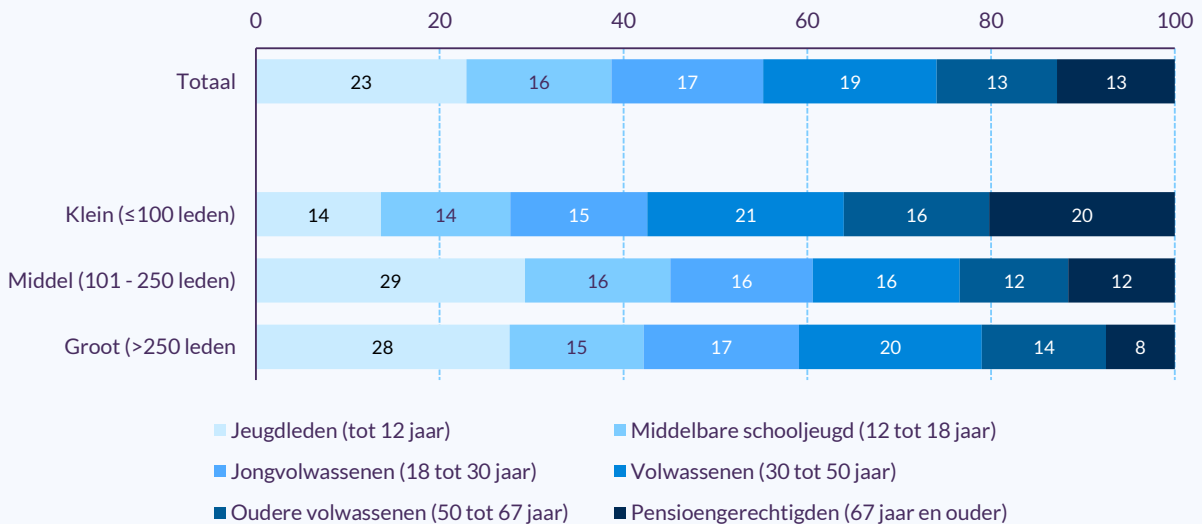
De sportverenigingen in deze peiling hebben gemiddeld circa 255 leden. Zoals eerder benoemd zijn de kleine verenigingen (≤ 100 leden) ondervertegenwoordigd in dit onderzoek. Het aantal leden van de verenigingen varieert van enkele tientallen tot iets meer dan duizend.

Gemiddeld bestaat het ledenbestand van een vereniging voor 39 procent uit jeugdleden (< 18 jaar) (figuur 2.3). Bij de middelgrote en grote verenigingen is het aandeel jeugdleden gemiddeld hoger dan bij kleine verenigingen. Twee verenigingen hebben helemaal geen jeugdleden (7%) (niet in figuur).

Figuur 2.3

Opbouw ledenbestand van de verenigingen naar leeftijd en verenigingsgrootte

(in procenten, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

Een kwart van het ledenbestand van de sportverenigingen bestaat uit oudere volwassenen en pensioengerechtigden (26%). Bij de kleine verenigingen is dit aandeel het grootst (36%).

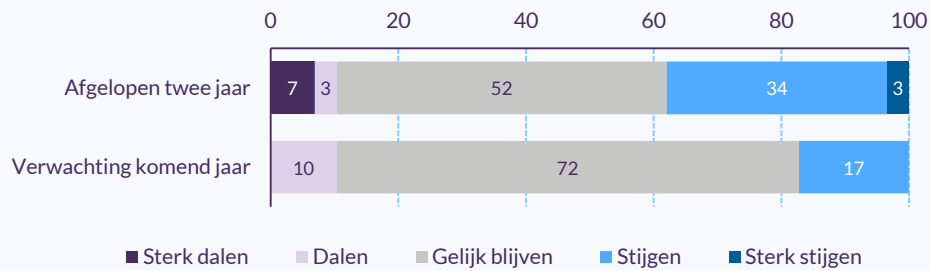
Meeste verenigingen positief over de ledenontwikkeling

De afgelopen twee jaar is bij ruim een derde van de verenigingen (37%) het ledenaantal (sterk) gestegen (figuur 2.4). Bij de helft van de verenigingen (52%) is het ledenaantal in diezelfde periode ongeveer gelijk gebleven. Bij een op de tien verenigingen (10%) heeft een (sterke) daling plaatsgevonden. Dit zijn voornamelijk kleine en middelgrote verenigingen (niet in figuur).

Figuur 2.4

Ledenontwikkeling van de sportverenigingen in de afgelopen twee jaar en de verwachting voor het komende jaar

(in procenten, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

Voor het komende jaar verwachten de meeste verenigingen (72%) dat het ledenaantal gelijk blijft. Een op de tien verenigingen verwacht een daling (10%). De verenigingen zijn wat voorzichtig in hun verwachtingen. Geen enkele vereniging verwacht een sterke daling of sterke stijging.

De meeste sportverenigingen in dit onderzoek (89%) willen graag groeien in aantal leden (niet in figuur). Dit geldt voor zowel (middel)grote als kleine verenigingen. Een op de tien verenigingen (10%) geeft aan hier geen behoefte aan te hebben. Dit zijn allemaal grote verenigingen.

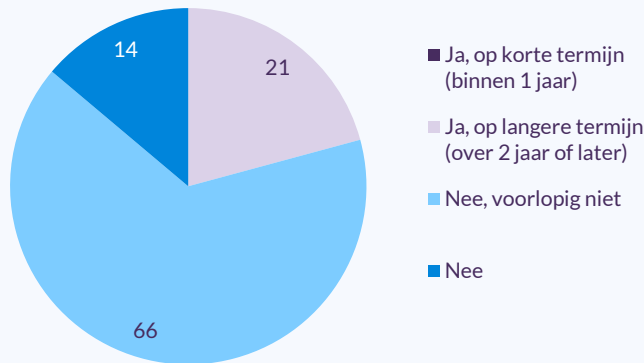
De verenigingen die willen groeien, zetten vooral in op werving van nieuwe leden (38%). Een derde van de verenigingen met een ledengroeiambitie (34%) wil wel groeien, maar heeft geen speerpunten die deze ambitie richting geven. Dit zijn voornamelijk de kleine sportverenigingen.

Ondanks dat slechts een paar verenigingen een daling van het ledenaantal verwachten, geeft een op de vijf verenigingen (21%) aan dat ontwikkelingen in het ledenaantal een bedreiging voor de toekomst vormen (figuur 2.5). Dit geldt alleen voor de langere termijn. Voor het overgrote deel van de verenigingen (80%) vormt de ontwikkeling van het ledenaantal (voorlopig) geen bedreiging.

Figuur 2.5

Ontwikkeling ledenaantal als bedreiging voor de toekomst van de vereniging

(in procenten, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

Twee op de vijf hebben leden met een beperking en/of chronische aandoening

Twee op de vijf sportverenigingen in dit onderzoek (41%) hebben leden met een beperking en/of chronische aandoening. Dit is vaker het geval bij kleine en middelgrote sportverenigingen dan bij grote verenigingen. Ook 41 procent van de verenigingen geeft aan geen leden met een beperking en/of chronische aandoening te hebben. Van de overige verenigingen is dit onbekend.

Een kwart van de verenigingen (25%) met leden met een beperking en/of chronische aandoening geeft aan aparte teams of trainingsgroepen voor die leden te hebben. Bij de andere verenigingen doen de leden met een beperking en/of chronische aandoening mee in het reguliere sportaanbod.

Drie kwart bereid mensen met een beperking of aandoening te laten sporten

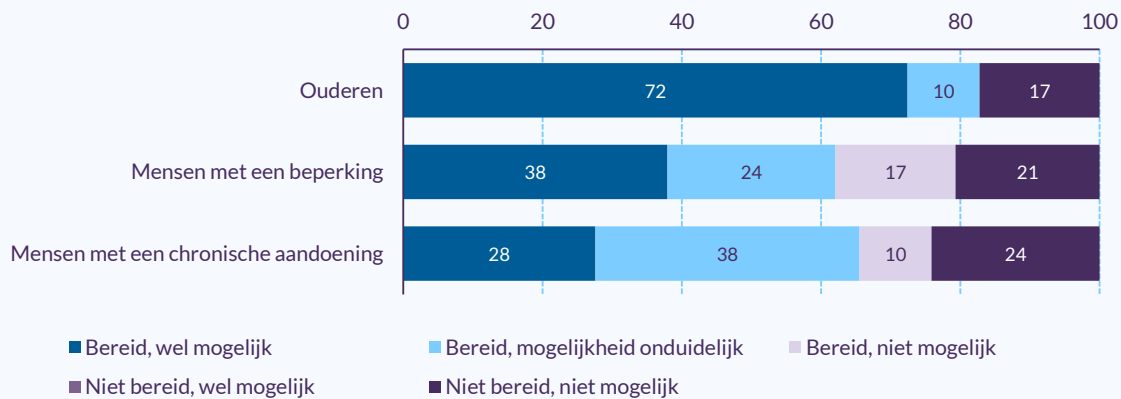
We hebben de verenigingen gevraagd of ze bereid zijn leden met een beperking of chronische aandoening (nog meer) deel te laten nemen in de vereniging en of dit mogelijk is. Veel verenigingen geven aan hiertoe bereid te zijn (respectievelijk 79% en 76%; [figuur 2.6](#)).

Bij twee op de vijf verenigingen (38%) is het voor mensen met een beperking al mogelijk om te sporten. Voor mensen met een chronische aandoening is dit bij 28 procent mogelijk. Een op de vijf verenigingen is niet bereid om deze doelgroepen (nog meer) te laten sporten omdat dit niet mogelijk is (respectievelijk 21% en 24%).

Figuur 2.6

Bereidheid en mogelijkheid tot sporten bij verenigingen voor specifieke doelgroepen

(in procenten, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

Daarnaast hebben we de verenigingen gevraagd of zij bereid zijn en de mogelijkheid hebben om ouderen deel te laten nemen in de vereniging. Ouderen kunnen bij de meeste verenigingen terecht. Bijna drie kwart van de verenigingen (72%) is bereid deze groep (nog meer) deel te laten nemen en heeft hiervoor ook de mogelijkheden.

Een op de tien verenigingen (10%) geeft aan niet te weten of (meer) deelname van ouderen mogelijk is, maar is hier wel toe bereid. 17 procent staat niet open voor (meer) ouderen op de vereniging omdat dit niet mogelijk is.

2.3 Kader

Meeste verenigingen hebben voldoende vrijwilligers

Ruim twee derde van de verenigingen (70%) werkt met een vrijwilligersvergoeding. Dit is het geval bij alle grote verenigingen, maar in mindere mate bij middelgrote (56%) en kleine verenigingen (50%).

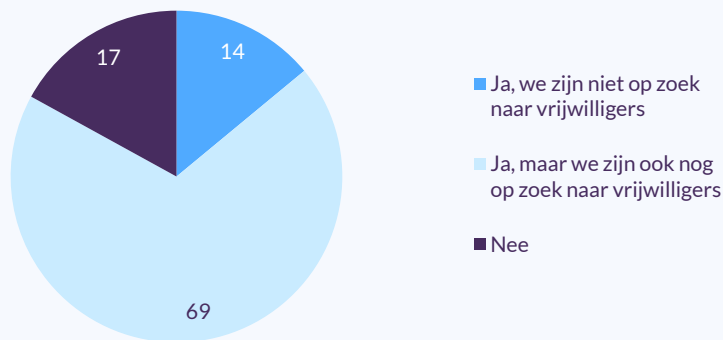
De helft van de sportverenigingen (50%) heeft één of meerdere betaalde medewerkers in dienst. Betaalde medewerkers zijn vooral te vinden bij de grote verenigingen, terwijl de kleine verenigingen doorgaans niet over betaalde krachten beschikken. Het aantal betaalde medewerkers is bij de meeste verenigingen beperkt tot enkele. De verenigingen met het hoogste aantal betaalde medewerkers geven aan vijf medewerkers in dienst te hebben.

De meeste verenigingen (83%) geven aan over voldoende vrijwilligers te beschikken ([figuur 2.7](#)). Dit ligt iets hoger dan landelijk (79%). Ruim twee derde van de sportverenigingen (69%) is op zoek naar extra vrijwilligers. 17 procent van de verenigingen geeft aan onvoldoende vrijwilligers te hebben.

Figuur 2.7

Sportverenigingen met voldoende vrijwilligers

(in procenten, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

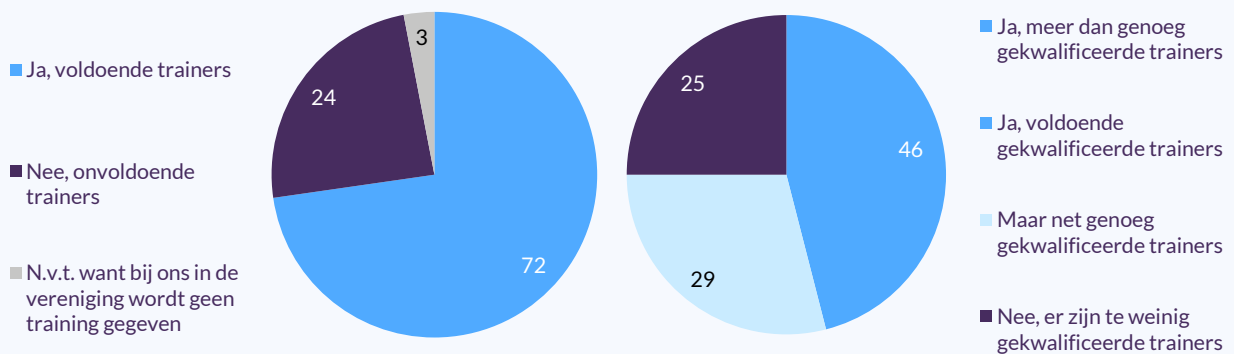
Ruim twee derde heeft voldoende trainers

Alle sportverenigingen in het onderzoek, op één vereniging na, geven trainingen, lessen of cursussen en hebben hiervoor trainers, instructeurs of begeleiders. Bij een kwart van de verenigingen (24%) zijn onvoldoende trainers, instructeurs of begeleiders aanwezig ([figuur 2.8](#)). Bij de buitensportverenigingen in Hoogeveen is de krapte iets groter dan bij de binnensportverenigingen (niet in figuur).

Figuur 2.8

Sportverenigingen met voldoende trainers (links) en/of gekwalificeerde trainers (rechts)

(in procenten, n=29 (links) n=28 (rechts))

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

Bij iets minder dan de helft van de verenigingen (46%) zijn voldoende opgeleide en gekwalificeerde trainers of medewerkers aanwezig. Dit is relatief het vaakst het geval bij kleine sportverenigingen. Bij een kwart (25%) van de verenigingen zijn er te weinig. 29 procent van de verenigingen heeft maar net voldoende gekwalificeerde, opgeleide trainers.

Bijna een derde van de verenigingen heeft vacatures

Iets minder dan een derde van de sportverenigingen (31%) heeft vacatures openstaan voor vrijwilligers of betaalde medewerkers (figuur 2.9). Een op de vijf verenigingen (21%) heeft enkele vacatures op minder belangrijke posities. Twee verenigingen (7%) hebben vacatures op cruciale posities en slechts één vereniging (3%) geeft aan te veel vacatures te hebben.

Figuur 2.9

Vacatures voor vrijwilligers en betaalde medewerkers

(in procenten, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

De openstaande vacatures bij de sportverenigingen zijn vooral gericht op vrijwilligers. Verenigingen zoeken vooral vrijwilligers voor het organiseren van evenementen en nevenactiviteiten (89%), voor het organiseren van wedstrijden en toernooien (67%) en als trainers, begeleiders of instructeurs (67%). Slechts één vereniging heeft vacatures voor betaalde medewerkers als trainer, begeleider of instructeur.

Een op de vijf heeft een plan voor behoud/werving vrijwilligers

17 procent van de sportverenigingen heeft een actueel plan op papier voor de werving en het behoud van vrijwilligers (niet in figuur). Een derde (31%) is bezig met het ontwikkelen van zo'n vrijwilligersplan. De helft van de verenigingen (52%) heeft geen actueel plan en werkt hier ook niet aan.

Grote verenigingen hebben vaker een actueel plan op papier voor de werving en het behoud van vrijwilligers dan middelgrote en kleine verenigingen. Ook bij binnensportverenigingen en verenigingen zonder een eigen sportaccommodatie is vaker een vrijwilligersplan aanwezig.

2.4 **Beleid**

Helpt verenigingen werkt planmatig

Iets minder dan de helft van de verenigingen (45%) heeft in de afgelopen vier jaar nieuwe voornemens of plannen op papier gezet voor het functioneren van de vereniging. Dit is hoger dan landelijk (37%). Met name buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie werken met plannen op papier.

Werving en behoud van vrijwilligers meest voorkomende thema

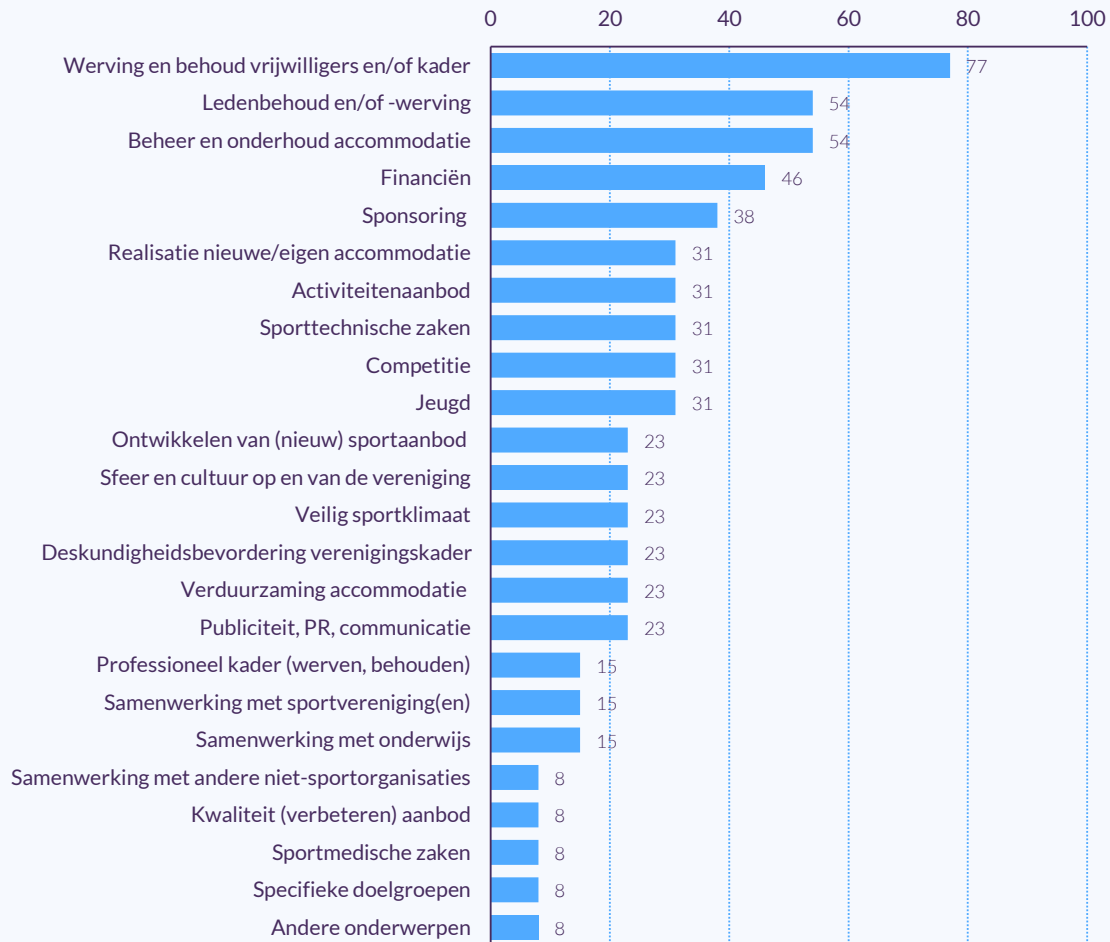
Van de verenigingen met plannen op papier heeft ruim drie kwart (77%) doelstellingen of voornemens over werving en behoud van vrijwilligers en kaderleden opgenomen in de beleidsplannen van de afgelopen vier jaar ([figuur 2.10](#)). Dit is met name het geval bij grote en middelgrote verenigingen (niet in figuur). Ook ledenbehoud en/of -werving (54%) en het beheer en onderhoud van de accommodatie (54%) komen vaak in plannen van verenigingen terug.

Onderwerpen die niet aan bod kwamen in de plannen van de verenigingen in de afgelopen vier jaar, zijn het opzetten van aanvullende diensten en het realiseren van (top)sportambities (niet in figuur). Eén vereniging (8%) geeft aan dat ze plannen had om de statuten te wijzigen.

Figuur 2.10

Onderwerpen van beleidsplannen van verenigingen in de afgelopen vier jaar

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=13)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

Werving en behoud van leden en vrijwilligers belangrijkste speerpunten

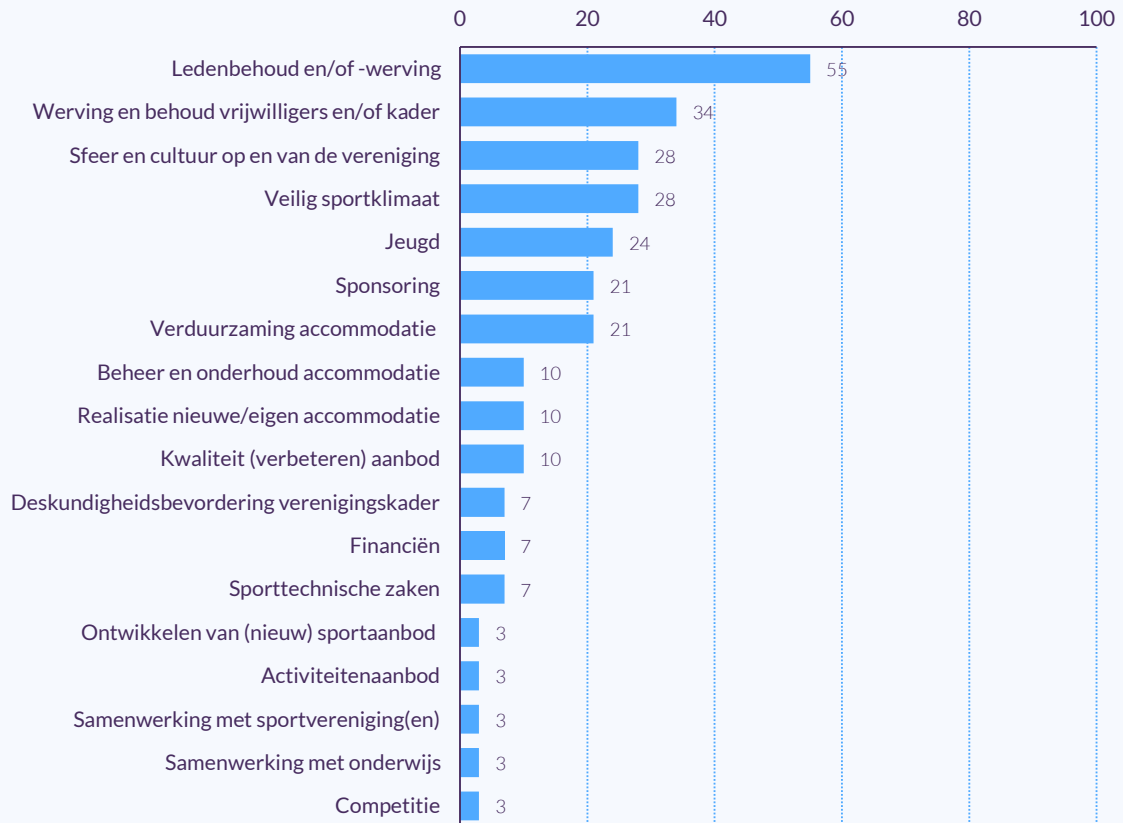
Ruim de helft van de verenigingen (55%) ziet de werving en het behoud van leden als een belangrijk thema voor het komende jaar ([figuur 2.11](#)). Dit geldt vooral voor kleine en middelgrote verenigingen (niet in figuur).

Een ander veelgenoemd thema waarop de verenigingen in willen zetten, is het werven en behouden van vrijwilligers (34%). Dit speerpunt speelt met name bij grote verenigingen. Ook de sfeer en cultuur op de vereniging (28%), een veilig sportklimaat (28%) en jeugd (24%) krijgen aandacht van een behoorlijk deel van de verenigingen.

Figuur 2.11

Speerpunten van de sportverenigingen voor het komende jaar

(in procenten, maximaal drie antwoorden mogelijk, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

Onderwerpen die niet aan bod komen in de plannen van de verenigingen voor het komende jaar, zijn werving en/of behoud van professioneel kader, publiciteit/PR/communicatie, specifieke doelgroepen, samenwerken met andere niet-sportorganisaties, het opzetten van aanvullende diensten, sportmedische zaken en het realiseren van (top)sportambities (niet in figuur).

Meeste zorgen over ontwikkeling aantal vrijwilligers

Alle verenigingen in het onderzoek geven aan ten minste één probleem te ervaren. De helft (52%) ervaart op minstens één thema een (zeer) groot probleem.

Een op de vijf verenigingen (21%) geeft aan dat de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers een (zeer) groot probleem vormt voor de vereniging ([figuur 2.12](#)). Met name het vinden van vrijwilligers voor grote, structurele taken met veel verantwoordelijkheid (zoals bestuurs- of commissiewerk) is voor verenigingen een knelpunt. Het lukt de verenigingen vaak nog wel om vrijwilligers te vinden voor kleine, incidentele taken. Eén vereniging geeft aan dat zij taken zoveel mogelijk proberen op te knippen in kleinere taakjes om op die manier toch vrijwilligers te kunnen vinden.

Figuur 2.12
Ervaren problemen door de sportverenigingen
 (in procenten, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

Ontwikkelingen in het aantal trainers, instructeurs of lesgevers zorgen bij drie kwart van de verenigingen (76%) voor problemen. Met name bij kleine en middelgrote verenigingen is dit een (zeer) groot probleem (niet in figuur). Voor de verenigingen die de ontwikkelingen in het aantal trainers als een zeer groot probleem ervaren, bedreigt dit ook het voortbestaan van de vereniging. Binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie ervaren relatief vaker een (zeer) groot probleem op dit vlak. Verenigingen ervaren dat het lastig is om voldoende trainers te vinden, met name als het gaat om vervangers. Bij één vereniging zorgt een tekort aan trainers of instructeurs voor een wachtlijst.

Ruim de helft van de verenigingen (55%) ervaart problemen met de ontwikkeling van het ledenbestand. Met name middelgrote en kleine verenigingen ervaren dit als een (zeer) groot probleem (niet in figuur). Voor de verenigingen die de ontwikkelingen in het ledenbestand als een zeer groot probleem ervaren, bedreigt dit ook het voortbestaan van de vereniging. Ook voor binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie geldt dit vaker als een (zeer) groot probleem. Twee verenigingen geven aan dat een afnemend ledental leidt tot minder speelplezier voor de andere sporters, waardoor zij uiteindelijk ook besluiten te stoppen en het ledental verder daalt.

De minste problemen ervaren de sportverenigingen op het vlak van wet- en regelgeving en veranderingen in de bevolkingssamenstelling. Ongeveer drie kwart (respectievelijk 69% en 76%) geeft aan geen enkel probleem op deze thema's te ervaren.

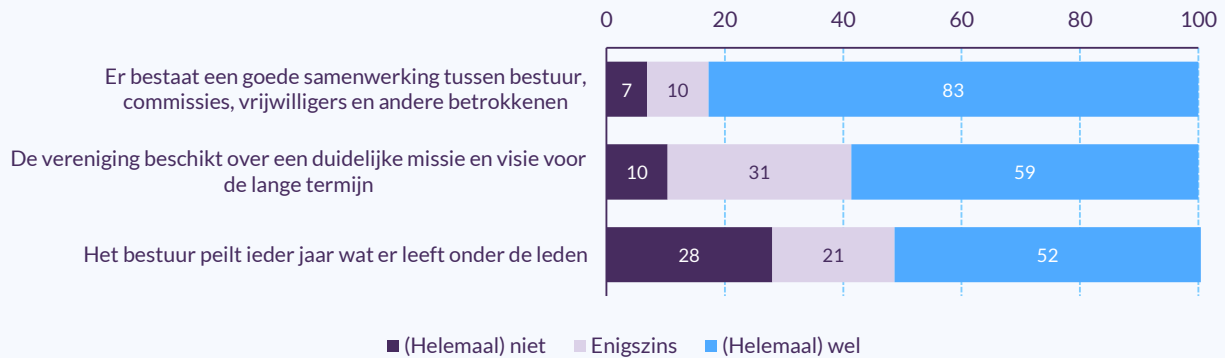
Goede samenwerking, maar ruimte voor verbetering

Samenwerking binnen de verenigingen tussen bestuur, vrijwilligers en andere betrokkenen gaat bij de meeste verenigingen (83%) goed (figuur 2.13). Slechts twee sportverenigingen in deze peiling (7%) vinden dat dit niet het geval is. Met name grote verenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie spreken over een goede interne samenwerking.

Figuur 2.13

Stellingen over het bestuur, visie en interne samenwerking

(in procenten, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

Meer dan de helft van de verenigingen (59%) geeft aan een duidelijke missie en visie te hebben voor de lange termijn. Bij slechts een op de tien (10%) is dit (helemaal) niet het geval. Dit geldt met name voor kleine verenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie.

Jaarlijks peilen wat er leeft onder de leden gebeurt bij de helft van de verenigingen (52%). Bij verenigingen met een eigen accommodatie gebeurt dit relatief vaker dan bij verenigingen zonder eigen accommodatie (niet in figuur). Ruim een kwart van de verenigingen (28%) peilt niet jaarlijks bij de leden.

2.5 Financiën

Drie kwart van de verenigingen financieel gezond

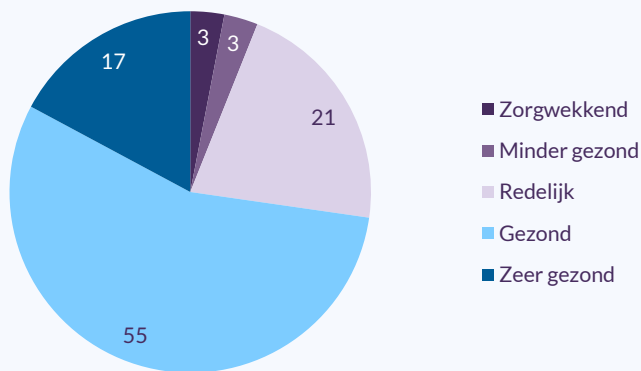
Verenigingen zijn over het algemeen positief over hun financiële positie. 72 procent van de sportverenigingen beschrijft de financiële positie van de vereniging als (zeer) gezond (figuur 2.14). Dit is vergelijkbaar met landelijk. Een op de vijf verenigingen (21%) geeft aan dat hun financiële positie redelijk is.

Twee verenigingen (6%) beschrijven de financiële situatie van de vereniging als minder gezond of zorgwekkend. Het gaat hierbij om binnensportverenigingen zonder eigen accommodatie (niet in figuur).

Figuur 2.14

Eigen inschatting financiële positie verenigingen

(in procenten, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

Ruim de helft van de verenigingen heeft ruimte voor onverwachte uitgaven

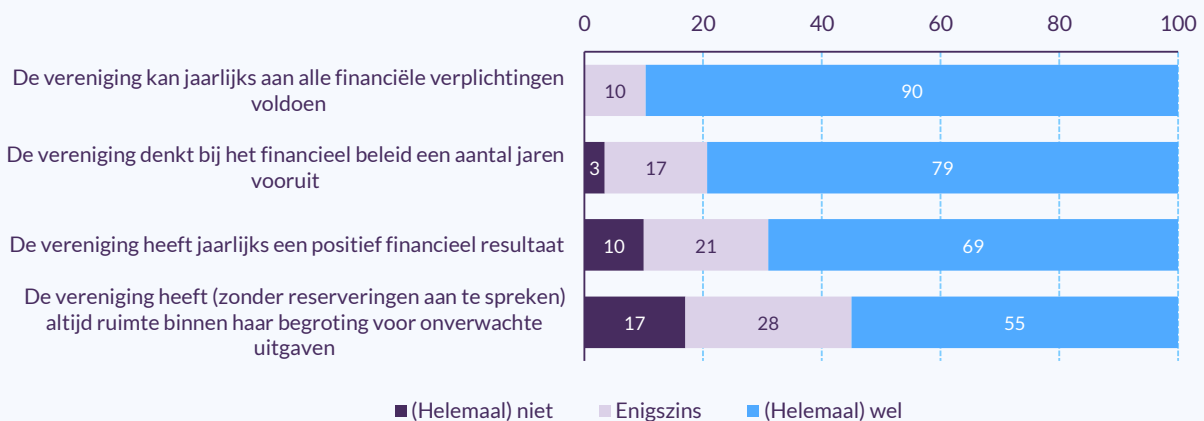
Bijna alle sportverenigingen in dit onderzoek (90%) geven aan jaarlijks aan alle financiële verplichtingen te kunnen voldoen (figuur 2.15). De andere verenigingen (10%) geven aan dit enigszins te kunnen.

Ruim drie kwart van de verenigingen (79%) geeft aan bij het financieel beleid een aantal jaren vooruit te denken. Grote en middelgrote verenigingen doen dit vaker dan de kleine verenigingen (niet in figuur). Eén vereniging denkt (helemaal) niet vooruit.

Figuur 2.15

Stellingen over financiën

(in procenten, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

Twee derde van de verenigingen (69%) geeft aan jaarlijks een positief financieel resultaat te behalen. Een op de tien verenigingen (10%) heeft dit (helemaal) niet. Dit geldt vooral voor kleine verenigingen, binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie.

Ruim de helft van de sportverenigingen (55%) heeft (zonder reserveringen aan te spreken) ruimte binnen de begroting voor onverwachte uitgaven. Dit is vergelijkbaar met landelijk. Ruim een kwart van de verenigingen (28%) heeft hier enigszins ruimte voor, 17 procent (helemaal) niet. Die 17 procent zijn vooral binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie.

2.6 Accommodatie

Ruim de helft van de sportverenigingen (55%) in deze peiling beschikt over een eigen sportaccommodatie en een eigen kantine. Dit geldt met name voor grote verenigingen en buitensportverenigingen. Eén vereniging (3%) heeft alleen een eigen sportaccommodatie, maar geen eigen kantine.

Twee op de vijf verenigingen (41%) hebben geen eigen sportaccommodatie en geen eigen kantine. Dit is het geval bij alle binnensportverenigingen en enkele buitensportverenigingen. Vooral kleine verenigingen hebben geen eigen accommodatie en kantine tot hun beschikking.

Verenigingen minst tevreden over staat van accommodaties

Iets minder dan de helft van de verenigingen (48%) geeft aan dat de accommodatie die ze gebruiken in goede staat verkeert ([figuur 2.16](#)). Twee op de vijf (38%) geven aan dat dit enigszins het geval is. Volgens 14 procent van de verenigingen verkeren de accommodaties (helemaal) niet in goede staat. Kleine verenigingen, binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie zijn vaker tevreden over de staat van de accommodaties (niet in figuur).

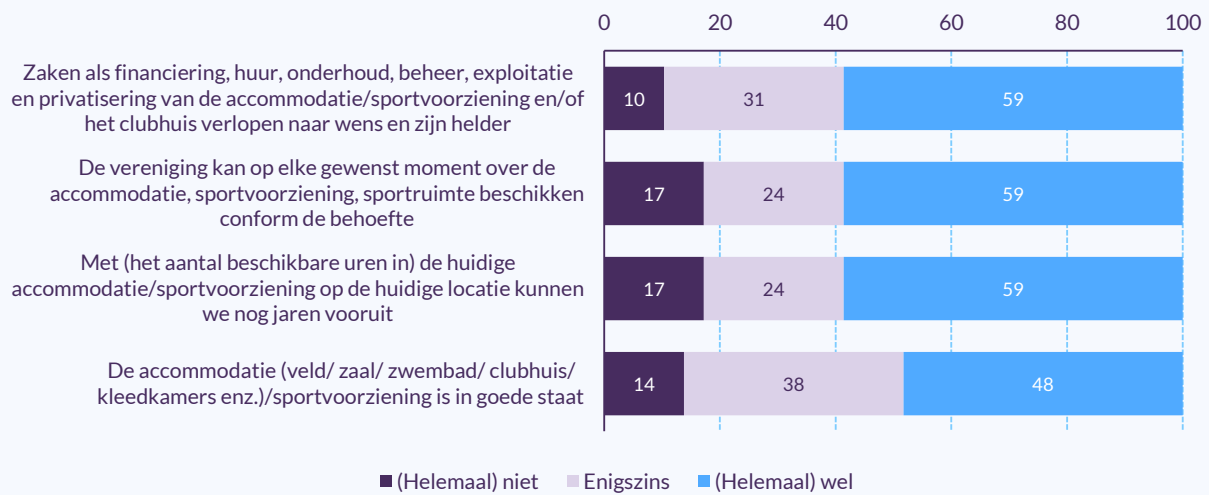
Meer dan de helft van de verenigingen (59%) geeft aan dat zaken als financiering, beheer en exploitatie van de accommodatie (helemaal) helder zijn en naar wens verlopen. Dit is het geval bij alle grote verenigingen (niet in figuur). Voor één op de tien verenigingen (10%) verlopen deze zaken (helemaal) niet naar wens.

Ruim de helft van de verenigingen (59%) kan op elk gewenst moment gebruik maken van de sportaccommodatie conform hun behoefte. Dit is iets lager dan landelijk (65%). Voor 17 procent van de verenigingen geldt dat (helemaal) niet. Dit zijn vooral binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie (niet in figuur).

Figuur 2.16

Stellingen over de accommodatie van de vereniging

(in procenten, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

59 procent van de verenigingen verwacht dat ze met de beschikbare uren nog jaren vooruit kunnen in de huidige sportaccommodatie. Eén op de zes verenigingen (17%) geeft aan dat het beschikbare aantal uren in de huidige accommodatie in de toekomst (helemaal) niet aansluit bij hun behoefte. Buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie geven vaker aan dat dit (helemaal) niet het geval is (niet in figuur).

Maatschappelijke oriëntatie

Om meer inzicht te krijgen in de bredere maatschappelijke oriëntatie van sportverenigingen buiten het aanbieden van regulier sportaanbod hebben we de index maatschappelijke oriëntatie ontwikkeld. In dit hoofdstuk bespreken we de resultaten van de verenigingen uit Hoogeveen daarop in deze peiling.

De index bestaat uit twee criteria: maatschappelijke activiteit en maatschappelijke intentie. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen. Maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol.

De score per criterium delen we in onvoldoende, matig, voldoende of goed in. De scores van de twee criteria bepalen de mate van brede maatschappelijke oriëntatie van een vereniging. Zie bijlage 1 voor meer uitleg over de methode.

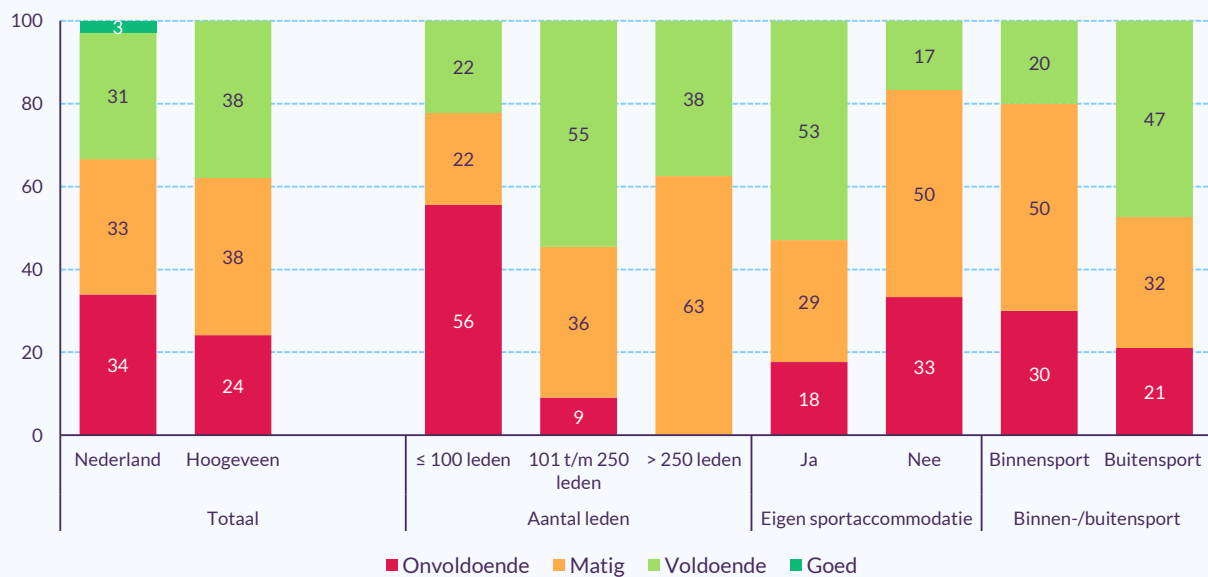
3.1 Maatschappelijke oriëntatie verenigingen

Twee op de vijf verenigingen scoren voldoende

In deze peiling scoren twee op de vijf verenigingen (38%) voldoende op maatschappelijke oriëntatie (figuur 3.1). Dit percentage ligt iets hoger dan landelijk (34%). Er is geen vereniging die goed scoort op de index. 38 procent scoort matig, een kwart onvoldoende (24%).

Figuur 3.1
Maatschappelijke oriëntatie sportverenigingen Hoogeveen

(in procenten, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

De kleine verenigingen scoren vaker onvoldoende op maatschappelijke oriëntatie (56%) dan de middelgrote en grote verenigingen (respectievelijk 9% en 0%). Ook landelijk zijn het vaker kleine verenigingen die onvoldoende of matig scoren (niet in figuur). De verenigingen zonder eigen sportaccommodatie en binnensportverenigingen scoren ook vaker matig of onvoldoende (respectievelijk 83% en 80%).

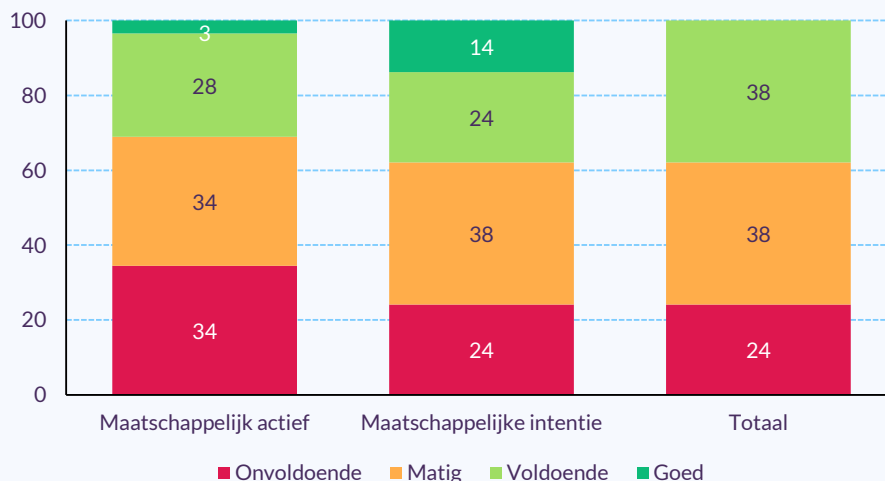
Een derde van de verenigingen is maatschappelijk actief

Volgens de criteria van maatschappelijke activiteit is 31 procent van de verenigingen in dit onderzoek voldoende of goed maatschappelijk actief (figuur 3.2). Deze verenigingen vervullen actief een maatschappelijke rol, bijvoorbeeld door samen te werken met andere organisaties, betrokken te zijn bij projecten, of aanbod en activiteiten te organiseren voor niet-leden of specifieke doelgroepen. Landelijk is dit 37 procent. Met name de buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie zijn betrokken bij maatschappelijke activiteiten.

Figuur 3.2

Verdeling scores sportverenigingen op criteria maatschappelijke oriëntatie

(in procenten, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

Een derde van de verenigingen (34%) scoort onvoldoende op het criterium maatschappelijke activiteit. Deze verenigingen zijn niet of nauwelijks actief in het uitvoeren van maatschappelijke activiteiten. Dit zijn vooral kleine verenigingen.

Maatschappelijke intentie bij veel sportverenigingen aanwezig

Twee op de vijf verenigingen (38%) hebben plannen voor of een positieve houding tegenover een bredere maatschappelijke oriëntatie van hun vereniging (figuur 3.2). Zij scoren voldoende of goed op het criterium maatschappelijke intentie. De verenigingen scoren hoger dan landelijk (27% voldoende of goed). Verenigingen met een maatschappelijke intentie hebben belangstelling om bijvoorbeeld met andere

organisaties samen te werken, betrokken te worden bij projecten, of aanbod of activiteiten te organiseren voor niet-leden of specifieke doelgroepen.

Een kwart van de verenigingen (24%) scoort onvoldoende op maatschappelijke intentie. Dit zijn met name kleine verenigingen (niet in figuur). Onder de grote verenigingen scoort geen enkele vereniging onvoldoende, maar wel het overgrote deel matig.

Verenigingen die al maatschappelijk actief zijn, scoren vaak hoger op het criterium maatschappelijke intentie dan verenigingen die nog niet maatschappelijk actief zijn. Van de verenigingen die nu nog niet maatschappelijk actief zijn (matig of onvoldoende), heeft 20 procent wel de intentie om dit te worden (voldoende of goed) (niet in figuur).

3.2 Samenwerking

Overgrote deel verenigingen werkt samen met andere organisaties

Het afgelopen jaar heeft 86 procent van de sportverenigingen in deze peiling met één of meerdere organisaties samengewerkt ([figuur 3.3](#)). Het meest werkten ze samen met de gemeente Hogeveen (52%). Samenwerkingen met andere sportverenigingen (45%), een sportbond en het Jeugdfonds Sport & Cultuur (beide 41%) kwamen ook veel voor. Het zijn met name de (middel)grote sportverenigingen die met deze organisaties samenwerken.

Van de genoemde organisaties werkten de sportverenigingen het afgelopen jaar het minst samen met Stichting Welzijnswerk Hogeveen, De Smederijen, instellingen voor kunst en cultuur en commerciële dienstverleners (allemaal 3%). Geen enkele vereniging werkte in het afgelopen jaar samen met een revalidatie- en/of zorginstelling en de na- en buitenschoolse opvang, maar hier is wel belangstelling voor onder enkele verenigingen.

Drie kwart heeft belangstelling voor nieuwe samenwerkingen

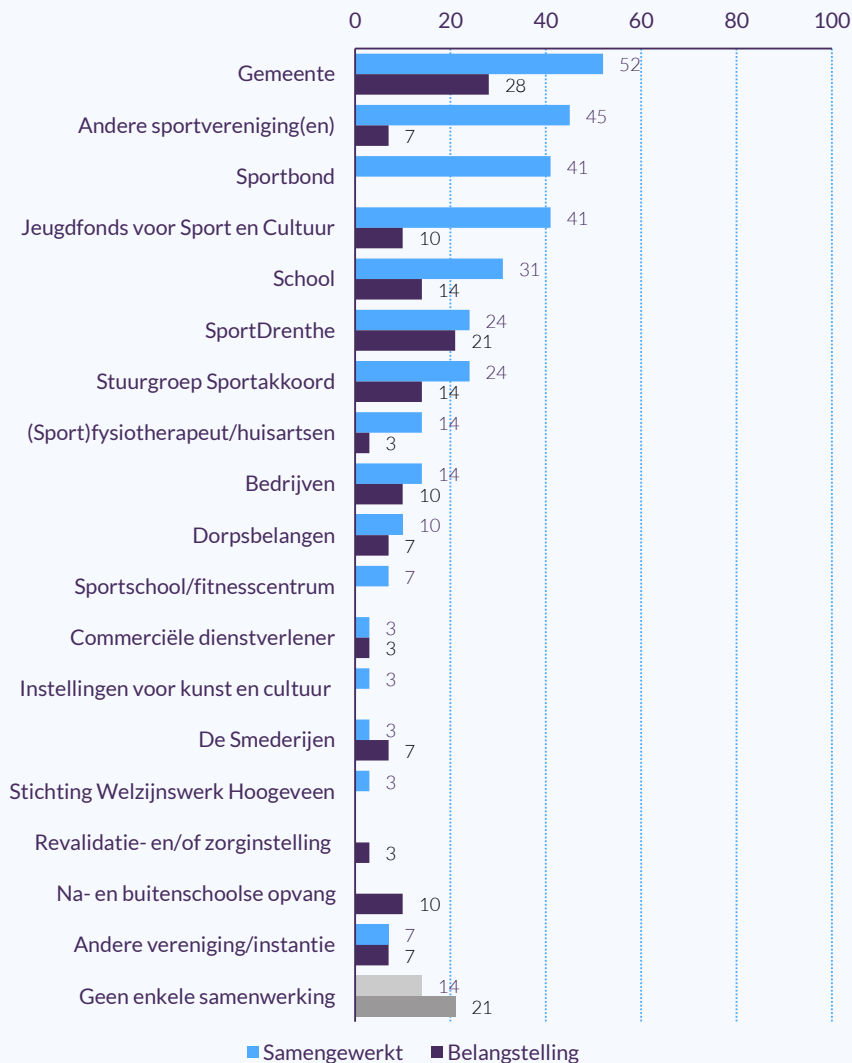
De verenigingen zijn zeer positief over hun samenwerkingsverbanden. Slechts één vereniging wil een samenwerkingsverband stoppen, met bedrijven. De sportverenigingen geven aan dat ze alle andere samenwerkingsverbanden willen voortzetten (86%) of intensiveren (13%).

Als verenigingen niet met een bepaalde organisatie samenwerken, hebben we gevraagd of ze daar wel belangstelling voor hebben ([figuur 3.3](#)). Ruim drie kwart van de verenigingen (79%) heeft belangstelling om met ten minste één nieuwe organisatie samen te werken. De organisaties die het meest in de belangstelling staan, zijn de gemeente (28%) en SportDrenthe (21%). Ook voor samenwerking met de Stuurgroep Sportakkoord en scholen is interesse (allebei 14%).

Figuur 3.3

Organisaties waar sportverenigingen het afgelopen jaar mee samenwerkten en waar ze belangstelling voor hebben om mee samen te werken

(in procenten, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hogeveen, 2024.

Helft verenigingen betrokken bij projecten

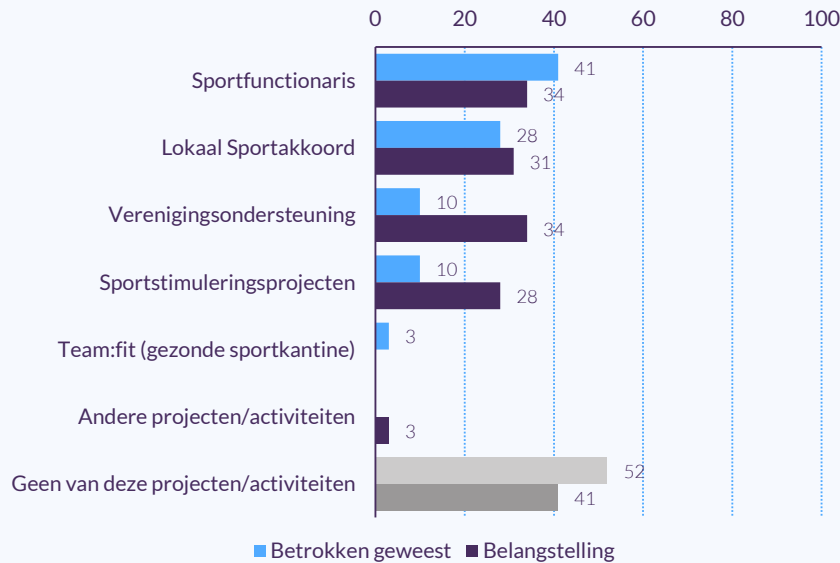
48 procent van de verenigingen is in het afgelopen jaar betrokken geweest bij ten minste één sportproject, -functionaris, -activiteit of -regeling (figuur 3.4). Een sportfunctionaris (41%) en het lokale sportakkoord (28%) zijn de initiatieven waarbij de meeste verenigingen betrokken waren.

Een op de tien verenigingen was betrokken bij verenigingsondersteuning en sportstimuleringsprojecten (allebei 10%). Eén vereniging was het afgelopen jaar betrokken bij Team:fit (3%). Kleine verenigingen waren het afgelopen jaar minder vaak betrokken bij projecten of regelingen (niet in figuur).

Figuur 3.4

Projecten/functionarissen/activiteiten/regelingen waar sportverenigingen het afgelopen jaar bij betrokken waren en waar ze belangstelling voor hebben

(in procenten, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

We hebben de verenigingen ook gevraagd of ze in de toekomst betrokken willen worden (of blijven) bij sportprojecten, -functionarissen, -activiteiten en -regelingen ([figuur 3.4](#)). Meer dan de helft (59%) heeft daar belangstelling voor. De meeste belangstelling is er voor een sportfunctionaris en verenigingsondersteuning (beide 34%). Onder de verenigingen is geen belangstelling voor Team:fit.

3.3 Aanbod

Veel aandacht voor aanbod voor niet-leden

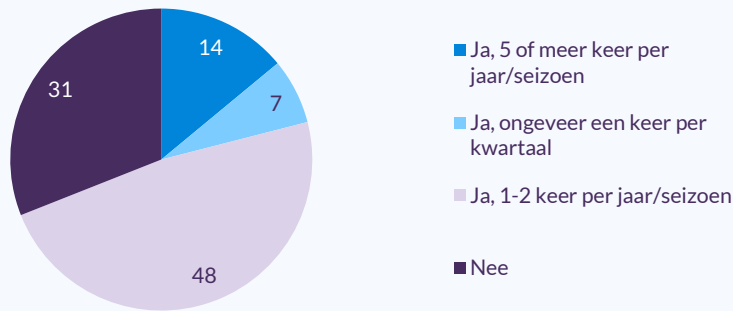
Ruim twee derde van de verenigingen organiseerde het afgelopen jaar aanbod waarbij ook niet-leden welkom waren ([figuur 3.5](#)). Bij het grootste deel van deze verenigingen (48%) bleef het aanbod beperkt tot één of twee keer per jaar/seizoen. 14 procent van de verenigingen organiseerde vijf of meer activiteiten per jaar/seizoen voor niet-leden en 7 procent deed dat eens per kwartaal.

Ongeveer een derde van de verenigingen (31%) organiseerde in het afgelopen jaar geen (sport)activiteiten waar niet-leden welkom waren. Met name kleine verenigingen, binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie deden dit minder vaak (niet in figuur).

Figuur 3.5

Organiseren van activiteiten waarbij deelname openstond voor niet-leden

(in procenten, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

Bijna drie kwart van de verenigingen (72%) organiseerde het afgelopen jaar naast reguliere (sport)activiteiten ook andere activiteiten voor hun leden (niet in figuur). Vooral kleine verenigingen (33%) en verenigingen zonder eigen accommodatie (42%) deden dit niet. Verenigingen organiseerden onder andere clinics, toernooien, (jeugd)kampen, vrijwilligersdagen, nieuwjaarsborrels en ouder-kindactiviteiten.

Ruim een kwart van de verenigingen (28%) biedt faciliteiten en voorzieningen aan voor niet-leden en andere organisaties (niet in figuur). Multifunctionele inzet van de sportaccommodatie noemen ze het vaakst (14%).

Een op de tien verenigingen (10%) is bereid om in de komende twee jaar faciliteiten en voorzieningen van de vereniging beschikbaar te stellen voor niet-leden en andere organisaties. Met name grote verenigingen, buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie stellen faciliteiten en voorzieningen beschikbaar of willen dit gaan doen.

Veel aandacht voor vernieuwing sport- en spelactiviteiten

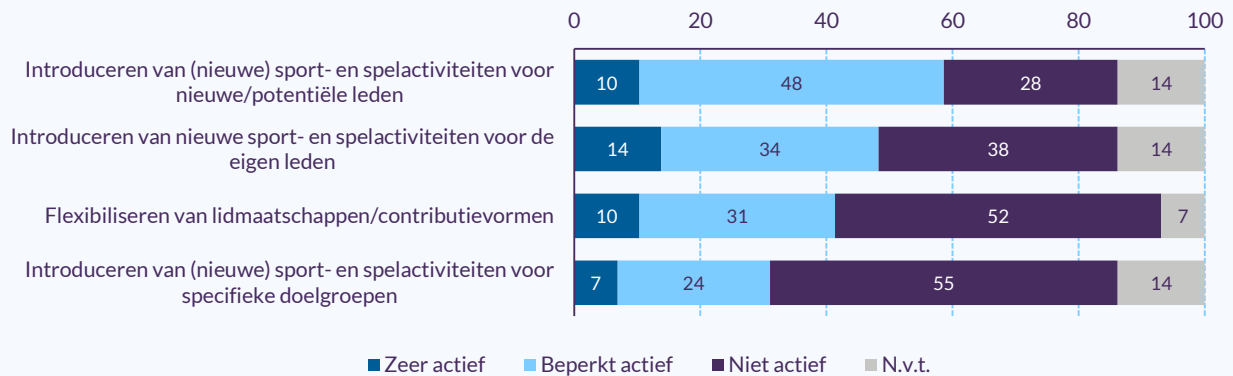
Ruim de helft van de verenigingen (58%) is actief bezig met het introduceren van aanbod voor nieuwe of potentiële leden (figuur 3.6). Iets minder dan de helft (48%) is (ook) actief met het vernieuwen van het aanbod voor de huidige leden. Verenigingen zijn in mindere mate bezig met het introduceren van (nieuw) aanbod voor specifieke doelgroepen (31%).

Middelgrote verenigingen zijn het actiefst bezig met het introduceren van (nieuwe) sport- en spelactiviteiten voor zowel de eigen als nieuwe/potentiële leden (niet in figuur).

Figuur 3.6

Aanbod activiteiten voor leden en niet-leden

(in procenten, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

Twee op de vijf sportverenigingen (41%) zijn bezig met het flexibiliseren van lidmaatschappen of contributievormen. 10 procent is er zeer actief mee bezig, 31 procent in beperkte mate. Binnensportverenigingen zijn hierin iets actiever dan buitensportverenigingen (niet in figuur).

Een derde biedt speciale sport- en bewegactiviteiten aan voor ouderen

Een op de drie verenigingen (32%) biedt speciale sport- en bewegactiviteiten aan voor ouderen. Twee derde doet dit niet. De voornaamste reden die daarvoor verenigingen noemen is dat speciale sportactiviteiten voor ouderen niet nodig zijn, omdat zij meedoen in het reguliere aanbod van de club. Ook geven enkele verenigingen aan dat zij hier simpelweg geen behoefte aan hebben of geen goede begeleiding beschikbaar hebben voor deze activiteiten.

3.4 Maatschappelijke betrokkenheid

Alle verenigingen erkennen maatschappelijke verantwoordelijkheid

Het overgrote deel van de sportverenigingen (79%) in dit onderzoek onderschrijft dat sportverenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben. Een op de vijf verenigingen (21%) is het hier enigszins mee eens. Geen enkele vereniging vindt dat sportverenigingen geen maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben.

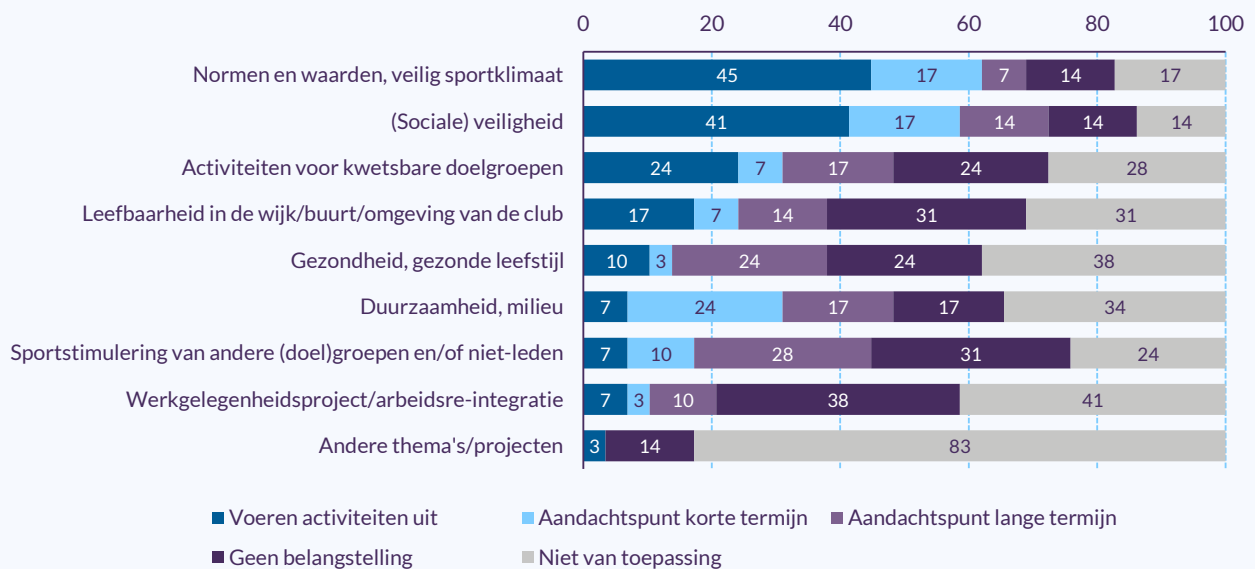
Voor meer dan de helft van de sportverenigingen (59%) heeft deze maatschappelijke verantwoordelijkheid vooral betrekking op leden laten sporten en bewegen en niet meer dan dat (niet in figuur). Een op de vijf verenigingen (21%) sluit zich hier enigszins bij aan en een even grote groep is het hier (helemaal) niet mee eens.

Meeste aandacht voor veilig sportklimaat en (sociale) veiligheid

Ondanks de maatschappelijke verantwoordelijkheid die verenigingen zichzelf toeschrijven, zijn niet alle verenigingen actief op het gebied van maatschappelijke thema's. Twee derde (68%) voert activiteiten uit op minstens één maatschappelijk thema (niet in figuur). Middelgrote en grote verenigingen zijn vaker actief op maatschappelijke thema's dan kleine verenigingen.

De maatschappelijke thema's waar de meeste verenigingen activiteiten op uitvoeren, zijn 'normen en waarden, veilig sportklimaat' en '(sociale) veiligheid' (figuur 3.7). Daarbij geeft 17 procent van de verenigingen aan op korte termijn actief met deze thema's aan de slag te willen gaan.

Figuur 3.7
Aandachtspunten maatschappelijke thema's voor verenigingen
(in procenten, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

Bij andere maatschappelijke thema's zijn de verenigingen op dit moment in mindere mate betrokken. De verenigingen zijn het minst actief op de thema's duurzaamheid, sportstimulering en werkgelegenheids- en arbeidsre-integratieprojecten (allemaal 7%).

In de toekomst komt hier wellicht verandering in. De meeste verenigingen geven aan op korte of lange termijn actief te willen worden op één of meerdere (andere) maatschappelijke thema's. Twee op de vijf willen zich op korte of lange termijn gaan bezighouden met duurzaamheid en sportstimulering van andere doelgroepen (respectievelijk 41% en 38%). Ongeveer een kwart wil activiteiten organiseren voor kwetsbare groepen (24%) of bijdragen aan leefbaarheid (21%) of gezondheid (27%).

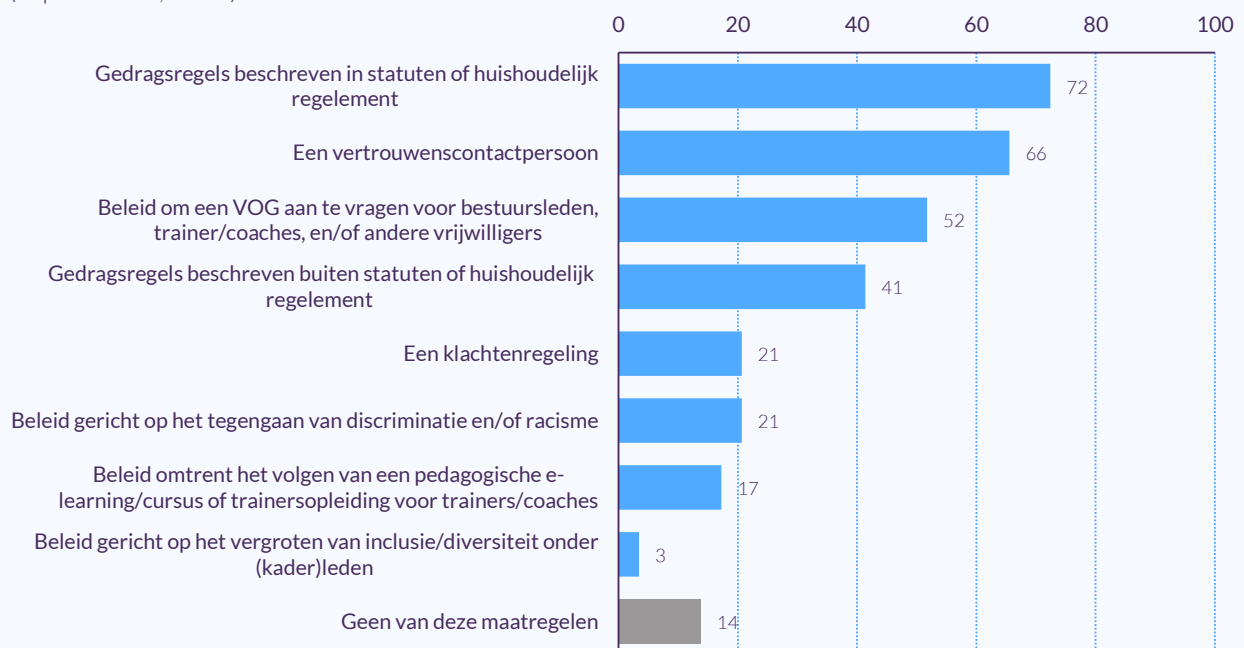
Werkgelegenheids- en arbeidsre-integratieprojecten krijgen de minste aandacht van de verenigingen. Slechts twee verenigingen zijn hier actief mee bezig. Vier op de vijf verenigingen hebben hiervoor geen belangstelling (38%) of achten dit niet van toepassing op hun vereniging (41%).

Veel verenigingen aan de slag met sociaal veilige sportomgeving

We hebben de verenigingen gevraagd welke maatregelen zij nemen in het kader van een sociaal veilige sportomgeving (figuur 3.8). Vier op de vijf verenigingen (79%) werken met een vorm van gedragsregels (niet in figuur). Twee derde (66%) heeft een vertrouwenscontactpersoon binnen de club. De helft (52%) heeft beleid om een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) aan te vragen voor kader en vrijwilligers. 14 procent van de verenigingen heeft geen maatregelen getroffen voor het creëren van een sociaal veilige sportomgeving op de vereniging. Dit zijn met name kleine verenigingen.

Figuur 3.8
Maatregelen sociaal veilige sportomgeving bij verenigingen

(in procenten, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

Het overgrote deel van de verenigingen (86%) voldoet aan minstens één van de vier basiseisen voor een veilige sportomgeving van NOC*NSF (niet in figuur). De helft (49%) voldoet aan twee of drie van de basiseisen en een op de zes (17%) aan alle vier de v's. Deze verenigingen hebben beleid omtrent VOG's, gedragsregels, een vertrouwenscontactpersoon en beleid over vakkundig geschoolde trainers/coaches.

Vier basiseisen voor een veilige sportomgeving (NOC*NSF)

NOC*NSF heeft vier basisvoorwaarden (vier V's) opgesteld voor een veilige sportomgeving. Deze vier basisvoorwaarden zien ze als fundament voor een veilige sportvereniging, waar de kans op (seksueel) grensoverschrijdend gedrag zo klein mogelijk is. Het streven is dat elke vereniging aan deze vier basisvoorwaarden voldoet. De basisvoorwaarden zijn:

- een Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) voor vrijwilligers die met jeugd en/of kwetsbare doelgroepen werken;
- een verenigingsbrede gedragscode die door trainer-coaches, begeleiders, bestuurders en medewerkers wordt ondertekend;
- een vertrouwenscontactpersoon aanstellen op de vereniging;
- vakkundig geschoolde trainer-coaches: alle trainer-coaches die werken met jeugd en/of kwetsbare doelgroepen, volgen een cursus, opleiding of e-learning met aandacht voor pedagogiek en integriteit.

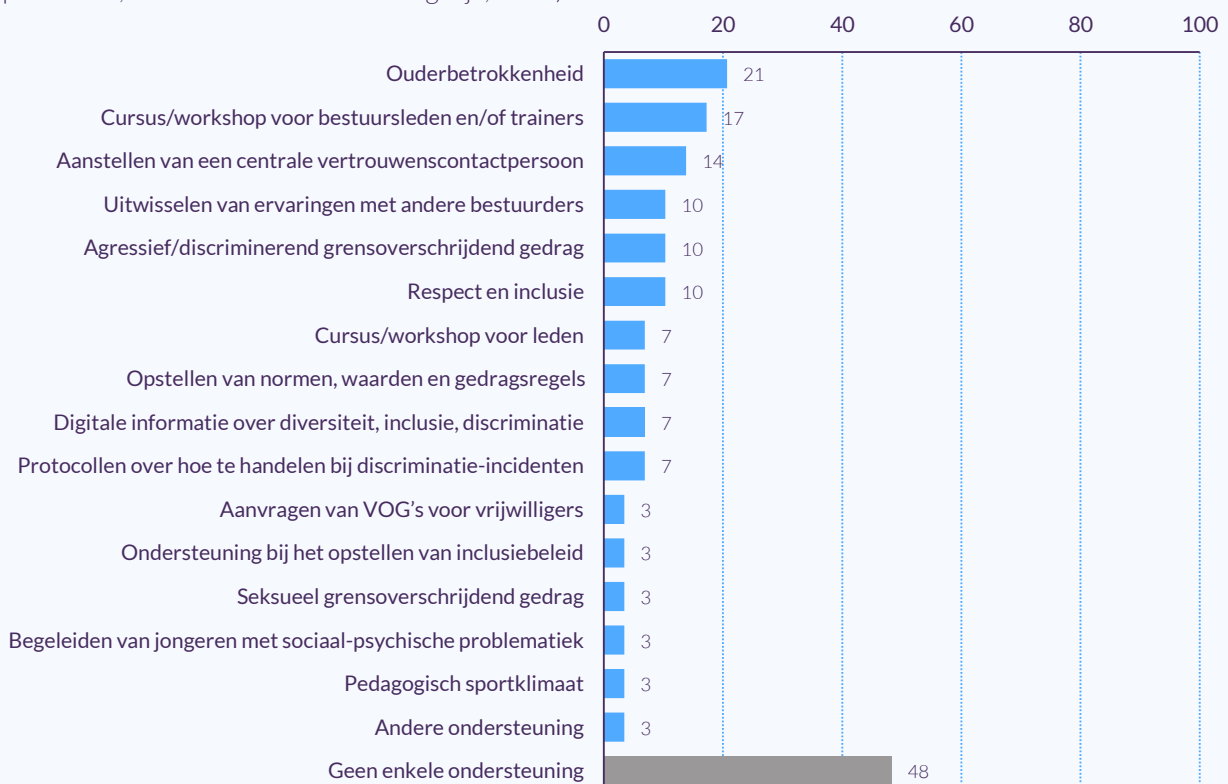
Helft verenigingen heeft behoefte aan ondersteuning bij positieve sportcultuur

De helft van de verenigingen (52%) geeft aan behoefte te hebben aan verenigingsondersteuning voor een positieve sportcultuur. Dit geldt met name voor middelgrote en grote verenigingen en in mindere mate voor kleine verenigingen (niet in figuur).

Figuur 3.9

Gewenste ondersteuning verenigingen voor positieve sportcultuur

(in procenten, meerdere antwoorden mogelijk, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

Het thema waar de meeste verenigingen belangstelling voor hebben, is ouderbetrokkenheid (21%; [figuur 3.9](#)). Daarnaast hebben verenigingen ook baat bij een cursus of workshop voor bestuursleden en/of trainers (17%) en het aanstellen van een centrale vertrouwenscontactpersoon (14%). Agressief of discriminerend grensoverschrijdend gedrag (10%) is het enige thema dat door zowel kleine, middelgrote als grote verenigingen wordt genoemd.

Vitaliteitsindex

In dit hoofdstuk bespreken we hoe vitaal de verenigingen in Hoogeveen zijn. Dat brengen we in beeld door organisatiekracht en maatschappelijke oriëntatie te combineren. Een vitale vereniging is een organisatiekrachtige vereniging die maatschappelijk georiënteerd is.

De matrix die zo ontstaat, kan een hulpmiddel zijn voor segmentatie van verenigingen en kan maatwerk bieden bij ondersteuning. Met de vitaliteitsindex zijn globaal vier soorten verenigingen te onderscheiden: de zogeheten kwetsbare verenigingen, maatschappelijke verenigingen, krachtige verenigingen en vitale verenigingen.

4.1 Krachtige en vitale verenigingen

Drie op de tien verenigingen zijn vitaal

Acht sportverenigingen in het onderzoek (28%) zijn te beschouwen als een vitale vereniging (figuur 4.1). Zij scoren ‘goed’ of ‘voldoende’ op beide indexen. Deze verenigingen zijn krachtig in hun organisatie en hebben oog voor de maatschappelijke rol die ze vervullen. Dit zijn voornamelijk middelgrote verenigingen, buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie (niet in figuur). Landelijk is een kwart van de verenigingen (24%) als vitale vereniging te beschouwen.

Figuur 4.1
Vitaliteitsmatrix sportverenigingen Hoogeveen

(in aantallen, n=29)

		Organisatiekracht totaal			
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed
Maatschappelijk totaal	Onvoldoende	1	1	3	2
	Matig	1	3	4	3
	Voldoende	1	2	5	3
	Goed	0	0	0	0

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

Twee op de vijf verenigingen zijn krachtig

Twaalf verenigingen (41%) behoren tot het segment krachtige verenigingen (figuur 4.1). Deze verenigingen hebben voldoende organisatiekracht, maar zijn (nog) nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. Landelijk is 37 procent van de verenigingen krachtig.

In de groep krachtige verenigingen zijn aanzienlijk meer grote en kleine verenigingen te vinden dan in de groep vitale verenigingen (niet in figuur). 60 procent van de binnensportverenigingen is krachtig. Van de verenigingen zonder eigen sportaccommodatie behoort de helft (50%) tot de krachtige verenigingen.

Krachtige verenigingen kunnen vitale verenigingen worden. Wanneer de organisatie goed en sterk is, hebben ze de mogelijkheden om buiten de vereniging te kijken en een maatschappelijke rol op zich te nemen.

4.2 Kwetsbare en maatschappelijke verenigingen

Een op de vijf verenigingen is kwetsbaar

Zes verenigingen (21%) scoren op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie onder de maat: dit zijn kwetsbare verenigingen ([figuur 4.1](#)). Dit is lager dan het landelijke cijfer (30%).

Kwetsbare verenigingen zijn vaker kleine verenigingen. Van de kleine verenigingen in deze peiling is een op de drie (33%) te beschouwen als kwetsbaar (niet in figuur). Ook zijn het vaker verenigingen zonder eigen accommodatie.

Een op de tien verenigingen is maatschappelijk

Drie verenigingen (10%) behoren tot de maatschappelijke verenigingen: zij hebben een maatschappelijke oriëntatie, maar zijn onvoldoende organisatiekrachtig ([figuur 4.1](#)). Dit is vergelijkbaar met landelijk (9%).

Tot de maatschappelijke verenigingen behoren alleen middelgrote en grote verenigingen. Maatschappelijke verenigingen zijn daarnaast vaker binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie. Door de organisatiekracht te vergroten kunnen deze verenigingen zich ontwikkelen tot vitale verenigingen.

4.3 Eigen inschatting vitaliteit

Eigen inschatting wijkt soms af van vitaliteitsindex

Bijna drie kwart van de verenigingen typeert zichzelf als sterk (62%) of zeer sterk (10%) (niet in figuur). Dit percentage komt redelijk overeen met het aandeel krachtige en vitale verenigingen op basis van de vitaliteitsindex (bij elkaar 69%). Vooral grote en middelgrote verenigingen zien zichzelf als (zeer) sterk. Een op de vijf (21%) ziet zichzelf als niet zo sterk. Dit zijn vooral kleine verenigingen.

De eigen inschatting van de kracht van de vereniging sluit niet altijd goed aan bij de vitaliteit volgens de vitaliteitsindex. Twee kwetsbare verenigingen (33%) typeren zichzelf als (zeer) sterk. Twee maatschappelijke verenigingen (68%) typeren zichzelf als sterk, terwijl ze volgens de vitaliteitsindex niet erg organisatiekrachtig zijn.

Lokaal sportakkoord

In dit hoofdstuk bespreken we de bevindingen op het vlak van het lokale sportakkoord voor de verenigingen in Hogeveen.

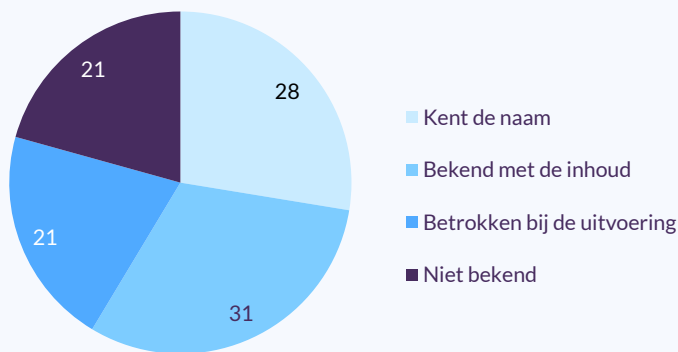
5.1 Hogeveens Sportakkoord

Meeste verenigingen bekend met Hogeveens Sportakkoord

Vier op de vijf verenigingen in deze peiling geven aan bekend te zijn met het Hogeveens Sportakkoord (80%; [figuur 5.1](#)). Ongeveer een derde (31%) is bekend met de inhoud ervan.

Een op de vijf verenigingen (21%) is ook actief betrokken bij de uitvoering van het lokale sportakkoord. Dit zijn met name de (middel)grote verenigingen. Het zijn vooral de kleine verenigingen die aangeven het Hogeveens Sportakkoord alleen van naam te kennen of er helemaal niet mee bekend te zijn (niet in figuur).

Figuur 5.1
Bekendheid Hogeveens Sportakkoord onder verenigingen
(in procenten, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hogeveen, 2024.

Drie op de tien verenigingen hebben een aanvraag gedaan

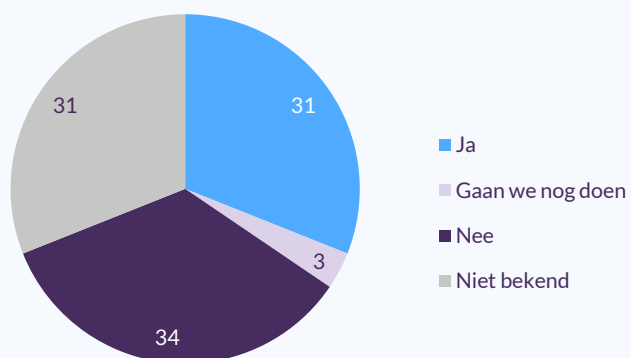
Drie op de tien sportverenigingen (31%) hebben een aanvraag gedaan in het kader van het Hogeveens Sportakkoord ([figuur 5.2](#)). Dit zijn met name middelgrote en grote verenigingen.

Van de verenigingen die een aanvraag hebben gedaan via het Hogeveens Sportakkoord, geeft het overgrote deel (89%) aan dat het indienen van de aanvraag makkelijk verliep (niet in figuur).

Figuur 5.2

Aanvraag gedaan in het kader van het Hoogeveens Sportakkoord

(in procenten, n=29)

Bron: Mulier Instituut, bevraging sportverenigingen gemeente Hoogeveen, 2024.

Eén vereniging (3%) gaf op het moment aan nog een aanvraag te gaan doen. Een derde van de sportverenigingen (34%) in Hoogeveen heeft geen aanvraag gedaan via het lokale sportakkoord. Dit zijn vooral kleine verenigingen.

Conclusie en aanbevelingen

In dit hoofdstuk presenteren we de belangrijkste conclusies van ons onderzoek. Vervolgens doen we enkele aanbevelingen.

6.1 Organisatiekracht

Twee derde verenigingen scoort voldoende tot goed

Ruim twee derde van de sportverenigingen is voldoende of goed in staat het sportaanbod te organiseren. De overige verenigingen slagen daar matig of onvoldoende in. Kleine verenigingen scoren iets lager op organisatiekracht dan (middel)grote verenigingen. De verenigingen in Hoogeveen in deze peiling scoren op organisatiekracht hoger dan landelijk.

Accommodatie grootste aandachtspunt

De accommodatie van de verenigingen vormt het voornaamste aandachtspunt. De helft scoort matig of onvoldoende op dit vlak. Vooral (middel)grote verenigingen, buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie geven aan dat de accommodatie niet in goede staat verkeert. Ook zijn veel verenigingen ontevreden over de beschikbaarheid van de accommodatie en zaken rondom financiering, behoud en exploitatie van de accommodatie.

Beleid en financiën op orde

Twee derde van de verenigingen heeft het beleid goed op orde. Deze verenigingen hebben vaker plannen op papier voor het functioneren van de vereniging en een duidelijke missie en visie voor de lange termijn, en het bestuur peilt regelmatig wat er leeft onder de leden.

Een vergelijkbaar aandeel van de verenigingen is financieel gezond. Veruit de meeste verenigingen kunnen jaarlijks aan alle financiële verplichtingen voldoen en twee derde heeft jaarlijks een positief financieel resultaat. Iets meer dan de helft van de verenigingen heeft altijd ruimte binnen de begroting voor onverwachte uitgaven.

Hoogste scores op leden en kader

Van alle criteria voor organisatiekracht scoren de sportverenigingen het hoogst op het criterium leden. Bij ruim een derde van de verenigingen is het aantal leden de afgelopen twee jaar (sterk) toegenomen. Ook over de toekomst van de ledenontwikkeling zijn de verenigingen positief.

Ook op het criterium kader scoren de verenigingen in dit onderzoek hoog, vooral vergeleken met landelijk. Hoewel de meeste verenigingen aangeven dat ze beschikken over voldoende vrijwilligers, is twee derde nog op zoek naar extra vrijwilligers.

6.2 Maatschappelijke oriëntatie

Twee op de vijf verenigingen maatschappelijke georiënteerd

Minder dan de helft van de verenigingen scoort voldoende op maatschappelijke oriëntatie. Dit is vergelijkbaar met landelijk. Deze verenigingen zijn in staat om naast het reguliere sportaanbod ook een maatschappelijke rol te vervullen.

Kleine verenigingen, verenigingen zonder eigen accommodatie en binnensportverenigingen zijn minder maatschappelijke georiënteerd dan grote verenigingen, verenigingen met een eigen accommodatie en buitensportverenigingen.

Een derde is maatschappelijk actief

Een op de drie verenigingen vervult actief een maatschappelijke rol. Zij werken bijvoorbeeld samen met andere organisaties, organiseren activiteiten voor niet-leden en zijn actief op maatschappelijke thema's. Landelijk ligt dit percentage iets hoger.

Twee op de vijf heeft maatschappelijke intentie

Minder dan de helft van de verenigingen heeft een positieve houding tegenover een bredere maatschappelijke rol van hun vereniging. Zo is er bij deze verenigingen animo om nieuwe samenwerkingen te starten met de gemeente of de provinciale sportservice en betrokken te worden bij verschillende maatschappelijke thema's en projecten.

Wanneer verenigingen deze ambities ook daadwerkelijk in de praktijk brengen, mogelijk met ondersteuning van de gemeente Hoogeveen, biedt dit kansen om de maatschappelijke oriëntatie te vergroten. Hier liggen met name kansen voor kleine verenigingen. Van de verenigingen in deze peiling die nu nog niet maatschappelijk actief zijn, heeft 20 procent wel de intentie om dit te worden.

6.3 Vitaliteit

Drie op de tien verenigingen zijn vitaal

Drie op de tien verenigingen (28%) in Hoogeveen zijn te beschouwen als een vitale vereniging. Deze verenigingen zijn krachtig in hun organisatie en maatschappelijk georiënteerd. Dit zijn voornamelijk middelgrote verenigingen, buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen sportaccommodatie

Twee op de vijf verenigingen zijn krachtig

Twee op de vijf verenigingen (41%) zijn krachtig. Deze verenigingen hebben voldoende organisatiekracht, maar zijn (nog) nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. In de groep krachtige verenigingen zijn aanzienlijk meer grote en kleine verenigingen te vinden dan in de groep vitale verenigingen. Ook betreft het vooral binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen sportaccommodatie.

Een op de vijf verenigingen is kwetsbaar

Een op de vijf verenigingen (21%) is kwetsbaar en scoort op zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie onder de maat. Dit zijn vooral kleine verenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie.

Een op de tien verenigingen is maatschappelijk

Een op de tien verenigingen (10%) is te beschouwen als maatschappelijk. Zij zijn wel maatschappelijk georiënteerd, maar hebben moeite met het organiseren van het sportaanbod. Hier gaat het alleen om (middel)grote verenigingen. Maatschappelijke verenigingen zijn daarnaast vaker binnensportverenigingen en verenigingen zonder eigen accommodatie. Door de organisatiekracht te vergroten kunnen deze verenigingen zich ontwikkelen tot vitale verenigingen.

6.4 Lokaal sportakkoord

Meeste verenigingen bekend met Hoogeveens Sportakkoord

Het Hoogeveens Sportakkoord is bij het overgrote deel van de verenigingen bekend. Een derde heeft ook een aanvraag gedaan in het kader van het Hoogeveens Sportakkoord. Zij waren tevreden over het aanvraagproces. Het zijn vooral kleine verenigingen die niet bekend zijn met het Hoogeveens Sportakkoord en geen aanvraag hebben gedaan.

6.5 Aanbevelingen

Geef extra aandacht aan kleine en kwetsbare verenigingen

Op basis van de vitaliteitsindex is een op de vijf verenigingen in deze peiling kwetsbaar. Dit zijn met name kleine verenigingen. Om de vitaliteit van deze verenigingen te vergroten, is het belangrijk om het gesprek aan te gaan over de specifieke problemen en mogelijke oplossingen hiervoor. Extra inzet van een verenigingsconsulent of clubondersteuner kan hier wenselijk zijn.

Ondersteun verenigingen bij het onderhoud van de sportaccommodatie

Op de index organisatiekracht scoren de verenigingen in dit onderzoek het laagst op het criterium accommodatie. Twee op de vijf verenigingen scoren hierop onvoldoende. Verenigingen zijn het minst tevreden over de staat van de accommodatie. Dit is met name het geval bij (middel)grote verenigingen, buitensportverenigingen en verenigingen met een eigen accommodatie.

De gemeente kan verenigingen helpen met het verkrijgen van leningen of garantstellingen via een lokaal of nationaal sportfonds (zoals Stichting Waarborgfonds Sport). Verder kan de gemeente met de inzet van een verenigingsconsulent sportverenigingen helpen bij het aanvragen van externe subsidies van het Rijk of de provincie, zoals de BOSA-subsidie.

Besteed aandacht aan werving en behoud van vrijwilligers

Hoewel de verenigingen in dit onderzoek relatief hoog scoren op kader, ervaren veel verenigingen een probleem als het gaat om de ontwikkeling van het aantal vrijwilligers. De meeste verenigingen geven aan wel over voldoende vrijwilligers te

beschikken, maar ook nog op zoek te zijn naar extra vrijwilligers. Daarbij heeft de helft van de verenigingen geen actueel plan op papier voor de werving en het behoud van vrijwilligers.

De gemeente kan de verenigingen hulp bieden bij het opstellen van een vrijwilligersbeleid of wervingsplan, bijvoorbeeld door kant-en-klare templates of communicatiemiddelen beschikbaar te stellen. Ook kan de gemeente of sportservice bijeenkomsten organiseren waar verenigingen met elkaar best practices kunnen uitwisselen of een workshop kunnen volgen over werving en behoud van vrijwilligers.

Betrek verenigingen bij maatschappelijke thema's

Twee op de vijf verenigingen in dit onderzoek zijn krachtig. Deze verenigingen hebben voldoende organisatiekracht, maar zijn (nog) nauwelijks maatschappelijk georiënteerd. Door meer betrokken te worden bij maatschappelijke thema's en projecten kunnen deze verenigingen zich ontwikkelen tot vitale verenigingen.

De intentie om bij maatschappelijke thema's betrokken te worden is bij de meeste verenigingen aanwezig. Meer dan de helft staat open voor nieuwe samenwerkingsverbanden en wil in de toekomst betrokken worden (of blijven) bij sportprojecten, -functionarissen, -activiteiten en -regelingen.

Om verenigingen meer te betrekken bij maatschappelijke thema's kan de gemeente of sportservice buurtsportcoaches inzetten die de verbinding leggen tussen sportverenigingen en het sociaal domein. We raden de gemeente aan verenigingen niet alleen aan te moedigen om maatschappelijke partnerschappen aan te gaan, maar hierin ook een faciliterende rol op zich te nemen door organisaties en verenigingen met elkaar in contact te brengen.

Besteed aandacht aan duurzaamheid

De sportverenigingen in deze peiling geven aan duurzaamheid een belangrijk (maatschappelijk) thema te vinden. Twee op de vijf willen zich op korte of lange termijn gaan bezighouden met duurzaamheid. Verduurzaming van de accommodatie kwam bij een op de vijf verenigingen voor in de beleidsplannen van de afgelopen vier jaar of vormt een speerpunt voor het komende jaar.

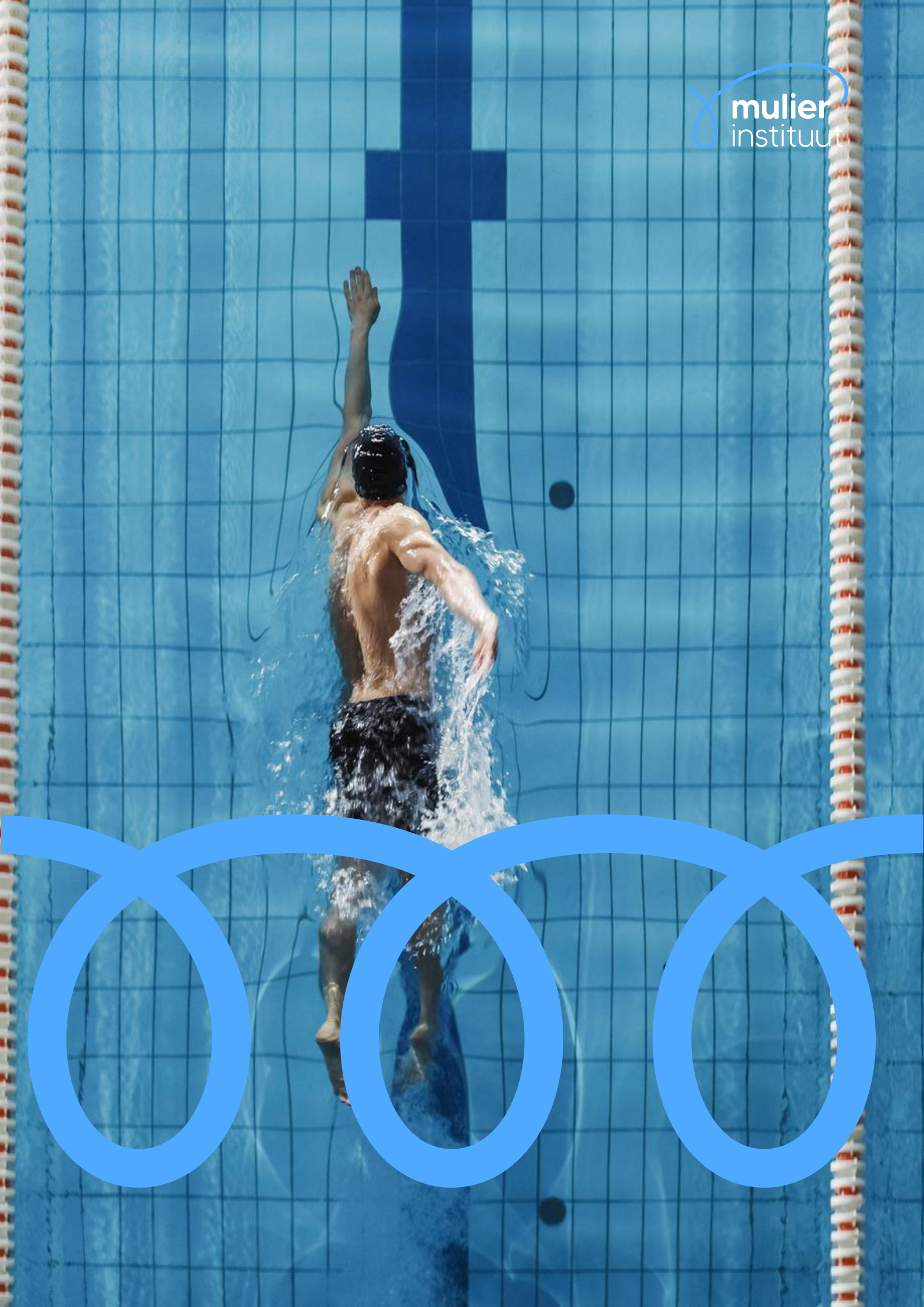
De gemeente kan verenigingen adviseren over welke duurzaamheidsmaatregelen zij kunnen treffen binnen de vereniging en een (gratis) energiescan laten uitvoeren bij de verenigingen. Ook kan ze een verenigingsconsulent inzetten om sportverenigingen te ondersteunen bij het verduurzamen van hun accommodatie of om hulp te bieden bij financiering of subsidieaanvragen op het gebied van verduurzaming.

Kijk naar mogelijkheden voor sportaanbod voor mensen met een beperking of chronische aandoening

Twee op de vijf verenigingen willen zich op korte of lange termijn gaan bezighouden met sportstimulering van specifieke doelgroepen, waaronder mensen met een

beperking of chronische aandoening. Niet alle sportverenigingen in dit onderzoek hebben de mogelijkheid om sporters met een beperking, aandoening of ander probleem (extra) te laten sporten.

Om ook deze inwoners voldoende kansen te bieden om te sporten, is het belangrijk om het gesprek aan te gaan met verenigingen. Probeer erachter te komen waarom er belemmeringen zijn die voorkomen dat deze groep (extra) kan sporten. Mogelijk kunnen extra verenigingsondersteuning, voorlichting of samenwerkingen met andere verenigingen of organisaties uitkomst bieden.

Bijlage 1 - Methodiek

Berekening score organisatiekracht

Organisatiekracht bestaat uit vijf criteria: beleid, leden, kader, accommodatie en financiën. Elk criterium van organisatiekracht bestaat uit vragen van de verenigingsmonitor waarop verenigingen een score krijgen.

De verenigingen kunnen op elk criterium maximaal 100 punten halen. Ze scoren een onvoldoende wanneer ze minder dan 40 procent van de punten voor een criterium halen. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De totaalscores van alle vijf de criteria bepalen de totaalscore voor organisatiekracht, waardoor verenigingen op deze totaalscore maximaal 500 punten kunnen behalen. Deze totaalscore delen we vervolgens opnieuw in onvoldoende, matig, voldoende en goed in, volgens de hierboven genoemde indeling.

Berekening score maatschappelijke oriëntatie

De maatschappelijke oriëntatie bestaat uit twee criteria: maatschappelijke intentie en maatschappelijke activiteit. Maatschappelijke activiteit staat voor de mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen: wat ondernemen en organiseren verenigingen in het kader van een bredere maatschappelijke oriëntatie? Maatschappelijke intentie staat voor de houding van verenigingen ten opzichte van een actieve bredere maatschappelijke rol: zijn verenigingen van plan een bredere maatschappelijke oriëntatie op zich te nemen?

Verenigingen kunnen op het criterium maatschappelijk actief maximaal 100 punten en op het criterium maatschappelijke intentie maximaal 70 punten halen. Ze scoren onvoldoende als ze minder dan 40 procent van de punten voor een criterium halen. Een score 'matig' staat voor 40 tot en met 59 procent van het totaal aantal punten, een score 'voldoende' voor 60 tot en met 79 procent en een score 'goed' voor 80 procent of meer van de punten.

De scores op de beide criteria bepalen de uiteindelijke totaalscore op de index maatschappelijke oriëntatie. Dit betekent dat verenigingen maximaal 170 punten kunnen halen. Deze totaalscore delen we vervolgens in dezelfde indeling van onvoldoende, matig, voldoende en goed in.

Toelichting totaalscores

De totaalscores voor zowel organisatiekracht als maatschappelijke oriëntatie zijn een optelsom van de onderliggende criteria. Dit betekent dat een vereniging die een onvoldoende op de totale organisatiekracht haalt, niet per definitie op elk criterium een onvoldoende heeft behaald. Een vereniging kan bijvoorbeeld drie keer een onvoldoende, één keer een voldoende en één keer een goed hebben gescoord.

Gemiddelde scores

De gemiddelde score staat voor het gemiddelde aandeel van het maximaal te behalen aantal punten. De gemiddelde score is te vergelijken met het geven van een cijfer: een gemiddelde score van 7,5 betekent dat verenigingen gemiddeld een cijfer van 7,5 scoren op dat criterium en daarmee een voldoende behalen (≥ 8 is een 'goed'). De gemiddelde score kan aanvullend werken bij de interpretatie van de scores.

Bijlage 2 - Responsoverzicht

Tabel B2.1

Responsanalyse sportverenigingen Hoogeveen naar verenigingsgrootte

	Populatie		Responsgroep	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
≤ 100 leden	32	43	9	30
101 t/m 250 leden	21	28	10	35
> 250 leden	22	29	10	35
Totaal	75	100	29	100

Op basis van gegevens van de gemeente Hoogeveen.

Tabel B2.2

Responsanalyse sportverenigingen Hoogeveen naar type sport

	Populatie		Responsgroep	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Binnensport	32	43	12	41
Buitensport	43	57	17	59
Totaal	75	100	29	100

Op basis van gegevens van de gemeente Hoogeveen.

Petra Schep
p.schep@mulierinstituut.nl

Janine van Kalmthout
j.vankalmthout@mulierinstituut.nl